

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 4

April

1947

Pris 50 öre

FÖRSÄKRA
i
FÖRSÄKRINGSBOLAGET
Allmänna Brand
ÖMSESIDIGT AV 1842

Huvudkontor i Jönköping.

BRAND-, AVBROTTS-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-
GARANTI-, GLAS-, INBROTTS-, OLYCKSFALLS- OCH
SJUK-, MOTORFORDONS- OCH TRAFIK-, RESGODS-,
VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

**Affärs-, Hem-, Fastighets-
& Villaägareförsäkring**

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN

— Blå delens första sida —

Lingblom & Eriksson
SNICKERIFABRIK

Tel. 28 KORSNÄS Tel. 28

Tillverkning av Möbler, Byggnads-
snickerier och Butiksinredningar
m. m.

LÅGA PRISER OCH
SNABB LEVERANS

LENHOVDA

Radiatorfabrik AB.

Tel. 88 LENHOVDA Tel. 88

Tillverkar Plåtradiatorer!

Tvättanläggningar

Tvättmaskiner, Centrifuger,
Manglar

Steriliseringsanläggningar för
SJUKHUS och **VÅRDANSTALTER**

Ångköksanläggningar för
REGEMENTEN, SJUKHUS

etc.

För nyanläggningar och moderniseringar
rådgör med oss

Värmebol. *Calor* Ulvsunda 1

Tel. 28 25 10

Gunnar Larssons
Cykelverkstad

S. Kopparslagaregatan 37

Telefon 825 G Ä V L E Telefon 825

Gammal fackman gör i ordning "hojen"
grundligt och billigt. - Ramreparationer,
Svetsningar, Lackeringar. Nya och be-
gagnade cyklar säljas.

GEFLE METALLGJUTERI

SVEN G. DAHLQVIST.

Femte Tvärgat. 1 — GÄVLE — Telefon 4499

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
ringar i styckevikter upp till 600 kg.
Lagerbussningar alltid i lager.

B E G Ä R O F F E R T.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

APRIL 1947

Utkommer en
gång i månaden
10:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Stormen kring sjuksköterskorna

Samtidigt som regeringen bebådar krafttag på sjukhusbyggandets område, med ökat behov av sjuksköterskor, och då riksdagens beslut om obligatorisk sjukförsäkring samt den fria sjukvården hägrar som en av grundstenarna i den sociala mönsterstaten år 1950 — händer någonting uppseendeväckande.

Efter det att bl. a. statsråden Möller och Mossberg givit en exposé över utvecklingen inom sjukvården: att medicinalstyrelsen i sin tioårsplan räknar med en ökning av sjuksköterskekåren från c:a 10.000 nu till 17.000 (sinnessjukhusen ej medtagna); att tillströmningen till sjuksköterskeskolorna sjunkit och arbetsmarknadskommissionens undersökning visar ett underskott av 600 sjuksköterskor i landet avslår riksdagen regeringens förslag att, som ett betydelsefullt led i sjukvårdens intresse, flytta upp de statsanställda avdelningssköterskorna två lönegrader till grad A 9. Statsutskottets majoritets förslag om avdelningssköterskornas placering i grad A 8, med övriga sjuksköterskelöner i anslutning härtill, segrade nämligen i båda kamrarna. Bakom detta avgörande ligger — liksom ifråga om alla politiska avgöranden — en särskild historia som vi här i korhet skola relatera. Landstingen är den största arbetsgivaren när det gäller sjukvårdspersonal. De statsanställda sjuksköterskorna utgöra endast 15 % av landets samtliga sjuksköterskor. Landstingen ha nyligen efter segslitna förhandlingar höjt sköterskelönerna till grad A 8. Regeringen ville alltså gå ett pinnhål högre än vad landstingen vågat sig på — alltså höjning från förutvarande A 7 till grad A 9. Men landstingsmännen, som i sjukvårdsfrågor inte tycks hålla sig så noga till partilinjor och ha en stark ställning både i statsutskottet och riksdagen, samlade de flesta rösterna och regeringen fick finna sig i att "landstingspartiet" segrade med sin lägre lönegrad nämligen A 8.

Det hade måhända kunnat gå lätt för landstingsmännen att få visa "store brors" generositet mot sjuk-

sköterskorna tillbaka om det nu inte gjorts så stor affär av saken. Men den storm som nu blåst upp omkring denna fråga hade man väl inte från början räknat med. Det förefaller som om "landstingspartiet" här gjort ett stort psykologiskt misstag. Man hade i sin iver glömt bort att tiderna förändrats och att landets sjuksköterskor i stort sett inte längre behärskas av den urgamla tjänande klostermentaliteten, som i blind trohet till sit upphöjda kall är långt fjärran från den moderna tidens lönerörelser. Det hjälpte heller inte att en grupp ur sköterskornas egna led på riksdagens åhörarläktare genom att, i stick och stäv mot gällande föreskrifter, höja en applåd då en av regeringens ledamöter drog en lans för sköterskornas berättigade lönekrav, sökte göra landstingsmännen uppmärksamma på detta faktum.

Vi ha ingen större anledning att här gå in på vilka ståndpunkter och motiveringar som dikterat respektive parter handlande. Men man har rätt att fordra, att hänsynen till den faktiska utvecklingen på sjukvårdens område, liksom omsorgen om folkhälsans bevarande, hade fått göra sig starkare gällande än vad nu blev fallet.

De unga kvinnor som söka sig till sjukvården i våra dagar göra säkerligen detta till största delen av ett varmt intresse för att hjälpa sjuka och lidande medmänniskor. Men därför får man inte i alltför hög grad utnyttja deras sociala patos och medkänsla för sjuka och lidande genom att ställa dem i undantagsställning i lönehänseende.

Var och en som själv någon tid vårdats på sjukhus eller sysslat aktivt med sjukvårdsproblem vet vad som kräves av sköterskor och personal. Och det är inte längre någon hemlighet, att många sjuksköterskor f. n. lämnar sjukvården för att få bättre avlönade platser och bättre reglerad arbetstid på andra håll. Arbetsmarknadskommissionens undersökning, som bevisat ett

underskott på 600 sjuksköterskor, är kanske den pil som säkrast visar vart utvecklingen är stadd.

För tuberkulossjukvårdens del har personalfrågan länge varit och är fortfarande ett mycket svårt problem. Sandträskes sanatorium i Norrbotten har f. n. endast 4 av 19 ordinarie sköterskor kvar. Luckorna får man söka fylla med unga sköterskor som måste ha några månaders sanatoriepraktik för att meritera sig för distriktsskötersketjänster. Dessa stanna alltså endast några månader och man måste förstå, att hur duktiga och villiga dessa de än äro, ett sådant personalsystem likväl ej kan ge den kontinuerliga och lugna arbetsrytm som en sjukvårdsanläggning behöver. Tidigare har detta sanatorium fått stänga en vårdavdelning, nu står man inför hotet att nödgas stänga ytterligare en på grund av sköterskebrist.

Sanatorierna synas ifråga om sköterskebristen komma att bli särskilt missgynnade, då de oftast befinna sig långt från större befolkningscentra och säder, vilket icke verkar tilldragande på de sökande. Utan att man därför i sammanhanget behöver tala om någon dragning till nöjesindustrin. Sjukhuslivet är påfrestande, inte minst för de psykiska krafterna och man får inte undra på att även sjukhuspersonalen behöver den stimulans och omväxling som finns utanför sjukhuset. Det är därför inte så underligt att man föredrar de sjukhus som ligga mera centralt till än sanatorierna. Med anledning härav skulle man gärna se att någon sorts compensation kunde utgå på ordinarie löner och förmåner för både sköterskor och övrig personal vid sanatorierna, varigenom man i någon mån kunde uppväga dessas missgynnade ställning då det gäller att få sitt behov av personal tillgodosett.

Ett sådant förslag synes dock redan på förhand vara dömt att strypas i sin linda av "landstingspartiet" i riksdagen. Detta kan synas hårt sagt mot de landstingspolitiker som vi också väl veta ha gjort betydande insatser för att utveckla sjukhusvården — inte minst tuberkulossjukvården.

Den senare tidens händelser tyder emellertid också på att utvecklingen och den vidgade ram den medicinska vården fått genom att ledas in i större sammanhang och perspektiv — eftervård och förebyggande vård — inte tycks vara den tidens rytm, som passar "landstingsmajoriteten" i den lagstiftande församlingen. Vi ha ett konkret exempel härpå från i fjol, då "landstingspartiet" satte stopp för sådana förslag till löner för abortkuratorerna, vilka skulle göra dessa tjänster lockande för kompetenta sökande.

Ett av våra främsta mål är, att från den medicinska vården finna en förmedlande länk till samhälls- och arbetsliv för de lungsjuka. Den förmedlande länken

för oss se vi i första hand i de dispensärkuratorer, som skola vara de lungsjuka behjälpliga att smälta in i arbetsliv och samhällsgemenskap på nytt.

Men efter den behandling ovan relaterade förslag fått röna i riksdagen ha vi all anledning att hysa allvarliga farhågor, att också de förslag till kurators- och arbetsvårdsorganisation, vilka vi vänta skall komma på riksdagens arbetsbord, kommer att bli utsatta för ett nytt lönegradsrig. En strid om lönegrader, som kanske kan äventyra hela den betydelsefulla reform, vilken vi vänta oss så mycket av.

Eller våga vi hoppas på att stormen kring sjuksköterskornas lönefråga gett de reaktionära tendensernas förespråkare i denna fråga i riksdagen en sådan tankeställare att sjukvårdsfrågorna i fortsättningen få en annan behandling? Om en sådan omsvängning till det bättre skett, har ju all den trycksvärta som förbrukats och alla de hårda ord som fällt ända uträttat någon nytta — även om en stor del av våra sjuksköterskor fortfarande gå omkring med besvikelsens och harmens törnetaggar i sina hjärtan på de sjukhus som behöver dem så väl och kräver så mycket i uppoffringar och människokärlek. När nästa stora reform på sjukvårdens eller arbetsvårdens område kommer upp till behandling i riksdagen få vi se om "landstingspartiet" lagt om sin kurs och visar oss ett vänligare ansikte.

Sixten Hammarberg.

Tbc-dödligheten minskad. Totalantalet dödsfall i tuberkulos har de senare åren tämligen konstant hållit sig något över 4 000, vilket betyder en avsevärd minskning jämfört med perioden efter första världskriget. Under femårsperioden 1921—1925 var medeltalet dödsfall i tuberkulos 8 800 för hela landet, vilket uträknat pr 1 000 innevånare gör 1,47 under det att motsvarande siffra för de senare åren är 0,65. Nyupptäckta fall har under åren 1941—1945 hållit sig praktiskt taget konstant vid 20 000.

Den åsikt som framfördes förra året, att tuberkulosen i Sverige skulle vara slut 1960, ställer sig docenten I. Bluhm — vilken framlagt ovanstående siffror i Medicinsk Tidskrift — skeptisk emot och framhåller, att de som arbeta inom tuberkulosens område med rätta ansevärdheterna, att inom så kort tid få bukt med sjukdomen, alltför stora.

TILL SALU!

Några begagnade, men ännu fullt användbara

LIGGHALLSSTOLAR

(vanl. sanatoriemodell) utförsäljas för 10:— kr. pr st.

Svar till "Ligghallsstolar", denna tidn. Red. f. v. b.

UTBILDNING AV ARBETSTERAPEUTER

STORT BEHOV FÖR SANATORIERNAS

Stockholms Stad ämnar utbilda 12—15 personer för sjukhusen

Vi hade i förra numret av Status nöjet att presentera några korta glimtar från U. S. A. om arbetsterapi. I Sverige ha vi ännu inte kommit så långt på detta område. Vi ha inte varit med i kriget, ha inte samma invaliditetsproblem och våra sjukvårdsproblem ligger nog mycket annorlunda till i många avseenden. Den arbetsterapi som bedrivs på våra svenska sjukhus är fortfarande av blygsam omfattning även om bl. a. en del enskilda initiativ äro värda all uppskattning. Vi ha tidigare haft några artiklar i Status om arbetsterapi vid sanatorierna bl. a. från Österåsen, där man sysslat med bokbinderi, slöjdarbeten, handmålning m. m.

I stort sett utgöres dock arbetsterapi vid våra sanatorier av korrespondenskurser, dels enskilda studier dels i form av studiecirklar. Och detta studiearbete visar en glädjande ökning år från år. En studieledare vid ett sanatorium är dock inte detsamma som en arbetsterapeut, om det också finns studieledare som ha många strängar på sin lyra.

Arbetsterapeutens verksamhet måste spänna över stora vidder. En studieledare har i allmänhet sin begränsade uppgift. En arbetsterapeut måste med en något tillspetsad formulering "kunna nästan allting". Låt oss i någon mån illustrera detta förhållande med en ögonblicksbild från ett sanatorium. Där ha vi flickorna på den kvinnliga avdelningen, vilka ha intresse för språk, stenografi och maskinskrivning. Det är kanske inte så svårt att få låna skrivmaskiner genom någon firma och lärarfrågan kanske kan ordnas genom studiebrev. Sy- och slöjdkurser kan också komma till stånd. Någon av patienterna är oftast "specialist" på det området och kan fungera som ledare. Damerna på våra sanatorier ha ju i allmänhet "flitiga händer".

Problemet med arbetsterapi ställer sig däremot ofta svårare på den manliga avdelningen. En del av pojarna läser exempelvis på handelsutbildning eller tekniska kurser — nämnda studier äro populära på sanatorierna. Men det finns också många, som inte tycks fångas av någon form av djupare intellektuell verksamhet. Mången något butter och kärv f. d. skogsarbetare eller utövare av tyngre yrke "har fått nog av läsning i folkskolan" och vill inte syssla med sådant. Men tar man fram en tång eller något annat reellt verktyg att sätta i händerna på honom samt några plåtbitar att mixtra med, kan små underverk uträttas. Intresset är väckt, och kanske behovet av någon teoretisk skolning vid sidan av det praktiska kommer att te sig som en naturlig utveckling för vederbörande själv. Men det finns nog svårare fall. En ung "pjattyp" går omkring och sjunger visor, steppar och fördriver tiden på ett kanske många gånger lätt sinnigt sätt. Det är svårt att få något grepp på sådana men kanske inte helt omöj-

Kurs i sömnad, en vanlig och bra form av arbetsterapi.

ligt. Ledd på rätt spår kanske ynglingen en vacker dag är musikhandlare eller något annat på ett för honom intressant område — sådant har hänt.

Denna grovt schematiska bild ger kanske någon uppfattning om arbetsterapeutens verksamhet. Problemen här verka kanske lätta — så enkelt är det nog inte. Det gäller att finna nya former, idéer och uppslag för arbetsterapi. Det gäller att organisera och leda in den energi och verksamhetslust som magasineras upp på våra sjukhus på sunda och rationella banor, framför allt spåra upp de olika anlagen, väcka intresse och ge stimulans.

Arbetsterapeuten har ett betydelsefullt arbete vid sidan av läkaren och bör också ha medicinska insikter, vara medicinskt allmänbildad så att säga, för att rätt kunna förstå läkarens framställning av sjukdomsfallet. Läkarens inställning till arbetsterapi rör sig oftast om de stora dragen. Arbetsterapeuten måste ansvara för detaljerna, ha insikt i olika sjukdomsförlopp, hur mycket patienten får ansträngas o. s. v. Sedan kommer den sociala sidan av arbetet, förmågan att tränga in i de sjukas sociala svårigheter, ge de första råden och vara den förmedlande länken mellan patienterna och de sociala kuratorerna.

Denna framställning gör ingalunda anspråk på att vara ett arbetsschema för svenska arbetsterapeuter. Vi ha bara velat trycka på denna betydelsefulla detalj i sjukhuslivet och visa att behovet av arbetsterapeuter är stort — inte minst för landets sanatorier. Hela problemet med arbetsterapeuter bottnar dock i utbildningsfrågan. Man måste kräva en mångsidig utbildning och alldeles särskilda personliga kvalifikationer för detta arbete. Det är därför intressant att taga del

Den nya kommunindelningen och de lungsjuka

När riksdagens kamrar den 12 juni 1946 åtskildes var en ny lag — säkerligen av stor betydelse för socialvårdens utveckling i Sverige — antagen. Denna lag handlar om ny indelning av riket i borgerliga kommuner. Redan den 21 juni utfärdades lagen och utredningsarbetet för indelningsändringen igångsattes kort därefter samt pågår f. n. över hela landet. Motiveringen för ny kommunindelning kan i korthet uttryckas så, att den väldiga expansion den offentliga verksamheten undergått medfört att småkommunerna, särskilt på landsbygden, inte räckt till för de många uppgifter som pålagts dem. Många olika faktorer ha här spelat in och särskilt folkminskningen har gjort sitt till för att försvaga kommunerna, genom att "flykten från landsbygden" till storstäder och industri satt in och försvagat både ekonomi och personella resurser.

Hur stora kommuner behöva vi då för att dessa på ett tillfredställande sätt skola fylla sina många uppgifter i dagens — eller rättare sagt — framtidens reform-Sverige? Ett direkt svar på denna fråga kan knappast givas. Ingen social expert kan f. n. uppvisa någon mall, hur en sådan idealkommun bör se ut. Man får alltså röra sig med vissa beräkningar. Den kommitté som haft hand om denna fråga har gjort omfattande undersökningar för att få fram en lämplig kommunstorlek med hänsyn till de viktigaste kommunala förvaltningsuppgifterna. Beträffande fattigvård barnavård och nykterhetsvård har kommittén funnit att en kommunstorlek med 2.000—2.500 invånare skulle fordras för en tidsenlig utveckling av dessa grenar inom socialvården.

Beträffande detta speciella gebit i den kommunala socialvården kan det vara på sin plats att där inflicka betydelsen av den nya kommunindelningen för landets lungsjuka.

Även om vi — i enlighet med de förslag som framlagts — räkna med ett effektivt system av kuratorer som grund till reformerna för de lungsjuka, torde en förnuftigare kommunindelning med större, ekonomiskt bärkraftiga kommuner vara en förutsättning för att de lungsjuka — inte minst på den genuina landsbygden —

skola få den kontinuerliga eftervård med avseende till kläder, föda, bostad o. s. v., som av hälsoskäl är påkallad. Hur kuratorernas arbetsschema och samarbete med kommunernas förvaltningsorgan kommer att utformas i framtiden är kanske i närvarande stund för tidigt att yttra sig om. Under alla förhållanden torde man emellertid kunna hålla för givet, att kommunernas möjligheter och skyldigheter att hjälpa sina sjuka och fattiga i princip kommer att stå kvar, om också under nya former och förutsättningar.

Alltjämt bildar fattigvårdslagen själva grundpelaren i vårt socialvårdssystem även om de många specialreformerna, folkpensionering, sjukbidrag, obligatorisk sjukförsäkring, allmänna barnbidrag, bostadssubventioner, beklädnadsrabatter o. s. v. tränga fram och likt vittfamnande bläckfiskarmar fånga upp många av de uppgifter som tidigare åvilat fattigvården. Fattigvårdslagen blir med andra ord alltmera naggad i kanterna men torde enligt försljudande även i framtiden komma att stå kvar, som en kompletterande hjälpform, under namnet "socialvårdslag" eller någon liknande beteckning.

Den allmänt stödjande socialpolitik som vuxit fram berör givetvis också de lungsjuka men ännu sakna vi en ordentlig reform eller rättare sagt ett system i hjälparbetet, som tager nödig hänsyn till de lungsjukas speciella förhållanden. De Lungsjukas Riksförbund har också tidigare riktat myndigheternas uppmärksamhet på de lungsjukas speciella svårigheter och efter en framställning från vårt förbund utgick också en vädjan från Kungl. Socialstyrelsen i form av ett cirkulär i juli 1939 till samtliga fattigvårdsstyrelser i landet. Denna vädjan upprepades i jan. 1942 och statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör framhöll därvid ånyo bl. a. i skrivelse till fattigvårdsstyrelserna, "att vid utmätande av understöd till lungsjuka personer taga all möjlig hänsyn till de medicinska och psykologiska faktorer, genom vilka denna grupp av understödstagare måste ställas i särskild klass. De lungsjuka måste sålunda erhålla bättre och näringsrikare kost än övriga understödstagare. Även beträffande deras bostäder böra sär-

av det beslut, som fattats av sjukhusdirektionen i Stockholm. Ett beslut som avser att få till stånd en systematisk arbetsterapi för stadens sjukhus. I framställning till drätselnämnden hemställer direktionen, att som provisorium anordnas utbildning av 12 à 15 personer till sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Som elever till denna utbildning föreslås att personer som genomgått handarbetsseminarium, seminarium för barnträdgårdslärarinnor, Socialpedagogiska seminariet eller K. F. U. K:s pedagogiska institutet skola ha företräde. Personer som genomgått socialinstitut eller sköterskeskolor — med lämplig praktisk utbildning i anslutning härtill — skulle också vara kvalificerade.

För vår del vilja vi tillägga, att utbildningen bör läggas så att även arbetsterapi för manliga patienter tillgodoses på ett tillfredsställande sätt. Den utbildning

det här är fråga om verkar allt för starkt kvinnligt betonat. Vi hoppas att man tager nödig hänsyn härtill då planerna för utbildningen av arbetsterapeuter tar fastare former.

Initiativet är som sagt intressant och bör hälsas med stor tillfredställelse i sjukvårdskretsar. Behovet av modern och mera systematisk arbetsterapi är stort — inte minst på sanatorierna där bl. a. den långa vårdtiden är särskilt gynnsam för denna verksamhet. I avvaktan på förslag från den statliga kommittén för partiellt arbetföra i denna fråga, får man hoppas att försöksverksamheten med arbetsterapi kommer igång — inte bara i Stockholm utan i hela landet. Utbildningen av kvalificerade arbetsterapeuter är därför synnerligen viktig och alla signaler om påskyndande av denna utbildning äro därför välkomna.

skilt höga krav på hygien uppställas." Vi ha också sökt följa dessa försök från en central myndighet att söka skapa en enhetlig norm för behandling av en stor grupp medborgare, som ur medicinsk och socialhygienisk synpunkt behöva en särskild behandling och omvårdnad. Och resultatet av vår forskning torde i korthet kunna sammanfattas så, att dessa — för oss speciella normer och cirkulär — försvunnit i skrivbordslådornas mörka gömslen tillsammans med många andra papper och påpekanden från de centrala myndigheterna till "kommunernas kännedom och efterrättelse". Nu få vi emellertid i rättvisans namn erkänna att andra former och kontakter för samarbete mellan oss och kommunerna vuxit fram — inte minst genom många av våra lokal-föreningars samarbete med de lokala organen — vilket resulterat i vissa åtgärder för de lungsjuka.

De centrala myndigheterna har också kringskurit, eller rättare sagt beskurit, kommunernas inflytande över socialvården medelst ett nät av speciella förordningar och bestämmelser, genom vilka de statliga organen fått större möjligheter att kontrollera och utöva inflytande över olika åtgärder.

Nu får detta ingalunda tolkas som ett jubelskri från vår sida, att vi nu äntligen genom den nya kommunindelningen får se den kommunala socialvården slagen platt till marken, att vi fria från fattigvårdsstyrelsernas husbondevälde ser en statligt dirigerad socialvård som den önskedröm, som med ens skall göra de lungsjuka lyckliga och fria från alla bekymmer.

Det finns folk ute i kommunerna även inom fattigvården, som ha både hjärta och hjärna för de lungsjukas svårigheter, detta ha också vi erfarit. Men vi vilja också fortfarande kraftigt understryka att våra erfarenheter av fattigvård, som hjälpform betraktad, inte för oss fyller kraven på vad vi mena med *hjälpform* i detta ords rätta bemärkelse. Därför sitter vår misstänksamhet kvar mot fattigvården — tills vi blivit överbevisade om motsatsen. Kan emellertid den gamla fattigvårdslagen — med alla de associationer av nöd och förödmjukelse som omnämmande av detta aktstycke oftast väcker hos folk — slaktas och likt galten Särimer återuppstå, fast i mera sympatisk och tidsenlig form under beteckningen "socialvårdslag" ha vi ingenting däremot.

Vad vi i detta sammanhang velat trycka på är, att vi genom en specialiserad socialvård är på väg att i stor utsträckning kringskära fattigvårdslagens betydelse inom den kommunala socialpolitiken. Vidare har man genom större och bärkraftigare kommuner möjligheter att få enhetligare och rättvisare socialvård över hela landet. En sådan reform skapar också möjligheter att använda sig av specialutbildat folk, mera enhetlighet i förvaltningen och därmed större möjligheter att bistå människor, som kommit i nöd och behöver effektiv hjälp. Här synes emellertid utredningsmännen ha haft svårt att avväga, vilken kommunstorlek man regelmässigt borde uppställa.

Kommittén har stannat för en storlek på 2.000—3.500 invånare, vilket skulle motsvara bl. a. normal befolkningstillväxt och ge så pass styrka att man inom denna befolkningsram inte skulle riskera att bristen på ekonomiska resurser skulle verka förlamande på den sociala verksamheten. En minimigräns på 2.000 invånare och

kravet på ett skatteunderlag å 8.000—10.000 skatte-kronor fann också vederbörande utskott antagbart. De sistnämnda riktlinjerna för den nya kommunindelningen vann också överlägsen majoritet i riksdagens båda kamrar.

I ett annat sammanhang anför emellertid kommittén, med tanke på den framtida utvecklingen, som önskemål att kommunerna göras så stora och bärkraftiga, att kommunaltjänstemän med såväl kameral som socialpolitisk utbildning kunna anställas. I detta senare alternativ skulle kommunstorleken röra sig omkring 5.000 invånare. Att genomföra en så radikal indelningsändring har kommittén emellertid icke ansett möjligt eller lämpligt.

Vi tro oss förstå vilka synpunkter, som ligger bakom detta ställningstagande. Nyindelningen av kommunerna har utvecklingen pressat fram, men man har också — även om man inte direkt menat att den kommunala självstyrelsen och de kommunala förtroendemännen skola "sitta i orubbat bo" — velat ge de lokala initiativen möjligheter att sätta sin prägel på utvecklingen. Olika idéer ha i detta sammanhang framkommit och bl. a. har framhållits att man borde jämsides med de praktiska erfarenheter våra förtroendevalda representanter förvärva, ge dem ökad teoretisk skolning och på så sätt göra dem bättre rustade att möta utvecklingens krav. Detta skulle också bl. a. ha sin stora betydelse under övergångstiden för kommunerna till en mera tidsenlig kommunalförvaltning med särskilda tjänstemän för kamerala och sociala uppgifter.

Vi ha med dessa korta påpekanden velat fästa uppmärksamheten på de olika problem och meningar, som brytas mot varandra i den pågående debatten om den nya kommunindelningen utan att allt för mycket fördjupa oss i alla delproblemen. Vi ha emellertid svårt att förstå hur man i den snårskog av reformer som växer upp allt tätare skall kunna skapa något egentligt system eller enhetlighet inom socialvården, även om en succesiv övergång till större och mera ändamålsenliga kommuner går relativt snabbt. För de lungsjuka finns redan en färdig organisation — dispensären — som man kan bygga vidare på för att undvika den splittring av hjälpformerna som rör denna grupp. Det har också från vårt håll vid flera tillfällen framhållits att man bör skilja mellan fattigvård och sjukvård — att dispensären sitter inne med den medicinska fackkunskapen och har bästa möjligheterna att bedöma de lungsjukas understödsbehov. Vi ser emellertid den nya kommunindelningen som ett viktigt led i syfte att stabilisera de framsteg som gjorts och skapa förutsättningar för kommande åtgärder. Kan man skapa en effektiv arbetsfördelning och ett gott samarbete mellan centrala och lokala organ bör den nya kommunindelningen, under förutsättning att den kan genomföras inom en icke alltför avlägsen framtid, bilda grund för en någorlunda likartad socialvård över hela landet. Indelningsreformen är en nyckel till en sådan lycklig utveckling. Reformen hälsas därför med glädje av oss, om vi också långt ifrån betecknar den som en lösning av våra problem. Vi hoppas också att arbetsglädjen inför reformens genomförande skall sätta sin prägel på alla de aktiva krafter, som ha ansvaret för detta betydelsefulla arbete i svensk socialvård.

STRÅLANDE KALMAR-KONFERENS enig om åtgärder för de partiellt arbetsföra

Fem föredrag och landshövdingsinledning

Landshövding Arvid Lidén.

Söndagen den 9 mars hölls i Kalmar en synnerligen lyckad socialvårdskonferens, gemensamt arrangerad av Länsarbetsnämnden och Kalmar Läns Centralorganisation för Lungsjuka. Konferensen hölls på Stadshotellet och cirka 150 inbjudna hade mött upp för att höra föredrag om och diskutera arbetsberedning för partiellt arbetsföra och andra hithörande frågor. Fem föredrag och diskussion stod på programmet och hade man icke varit förtänksam nog att även medtaga lunchpaus, skulle det nog varit svårt att under de 7 timmar som gick åt hålla intresset så på helspänn, som nu var fallet.

Arbetsvårdens stora och betydelsefulla problem belystes allsidigt och den kompakta sakkunskap, som raden av föredragshållare uppvisade, gav en god inblick i problemets stora omfattning, intresseomfattningar och de olika intressesynpunkter som här gör sig gällande. Den efterföljande diskussionen rörde sig mest om de lungsjukas inpassningssvårigheter och särskilt smittfaran, smittkräcken väckte berättigat intresse. Publiken var representativt sammansatt av myndighetspersoner, arbetsvårdare, socialvårdare, arbetsgivare, arbetstagare och representanter för partiellt arbetsföra. De noggranna förberedelserna för konferensen och den perfekta regin voro föredömliga och Länsarbets-

nämnden samt Centralföreningen för lungsjuka — med Carl Hellström i spetsen — har all heder av sitt arbete. Resultat kommer säkert att visa sig i form av ökad förståelse och större frikostighet från myndigheternas sida.

Landshövding Arvid Lidén, tillika ordförande i länsarbetsnämnden, höll hälsningstalet och erinrade om att den fråga som under konferensen skulle ingående belysas av olika talare var av största betydelse, icke blott för den enskilde utan också för samhället. Det är för att träffa kommunernas ombud och arbetsgivarnas representanter som konferensen kommit till, yttrade landshövdingen samt hälsade välkommen. Särskilt vände han sig sedan till dagens föredragshållare och uttalade förhoppningen, att deras anföranden och de inlägg som ytterligare komme att göras, skulle skapa ökad förståelse för de partiellt arbetsföras problem.

Till konferensens ordförande utsågs därefter härads-
hövding Torsten Fredriksson.

Förste talare var *socialläkare C.-G. Berglin*, Göteborg, vilken bl. a. framhöll att man, för att kunna behandla de partiellt arbetsföra med tillbörlig hänsyn till anlags- och miljöfaktorer, måste veta mera om olika arbetstempis krav på fysisk och psykisk prestationsförmåga och för att ernå detta borde ett arbetsforskningsinstitut till arbetsförmedlingarnas hjälp upprättas. Rent medicinskt fordras periodisk översyn av de partiellt arbetsföra för att intensifiera sjukvården och pröva nya behandlingsmetoder, vidare att organisera en grundligare och mera rationell eftervård i hemmen och på arbetsplatserna. I nära samband med dessa medicinska synpunkter stå de mera allmänt sociala, såsom kravet på särskilda bostadsenheter för smittsam samt tuberkulösa och vissa sinnessjuka. Men det är av vikt att handha reformerna, som måste komma, på ett ekonomiskt sätt och det är här den intensifierade hälsovården och psykologiskt individualiserade arbetsvården har en viktig mission att fylla.

All arbetskraft måste tillvaratagas.

Det är ett elementärt krav både ur ekonomisk och humanitär synpunkt att tillvarataga den stora arbetskraftsreserv, som står till förfogande hos de partiellt arbetsföra och den saken har ledningen för statens arbetsmarknadskommission helt klart för sig, framhöll inspektör *Roland Eriksson* i sitt anförande.

Vidare är det givet, att man nu har en mycket god hjälp i de gynnsamma konjunkturerna, då det gäller att placera partiellt arbetsföra i produktionslivet. Lika självfallet är det att denna placering försvåras vid en vikande konjunktur. Placeringsvårigheterna komma dock aldrig att bli så stora som de tidigare varit, ty vi ha i stor omfattning genom direkt arbetsplacering praktiskt bevisat för arbetsgivarna, att den partiellt arbetsföre rätt placerad kan utföra samma arbetsprestation som den s. k. fullarbetskraften. Likaså ha vi

påvisat, att man genom förnuftig yrkesutbildning och omskolning kan eliminera även mycket svåra arbets hinder, även om vederbörande varit betydligt över den ålder, som man tidigare ansåg vara maximum beträffande omskolning.

Sedan konsulent Knut Öfström i sitt anförande framhållit att hantverkets och småindustrins män sedan gammalt varit predestinerade att ta emot partiellt arbetsföra och alltjämt hälsar dem välkomna, då behovet av lärlingar är stort — man räknar med minst 6 000 och den stora frågan är bara var de skola tagas — talade förbundssekreterare Knut Larsson och deklarerade fackföreningsrörelsens önskan, att medverka till att de partiellt arbetsföra inlemmas i produktionslivet och uppgift att tillse både att utbildningen blir effektiv och att de partiellt arbetsföra få ordentlig lön efter prestation.

"Fattigdomen låg som en rök över takåsen".

Med detta citat började förste assistent Olle Bergström, som representant för De Lungsjukas Riksförbund, sitt anförande — dagens sista — bl. a. framhållande att även om det i våra dagars Sverige finns stora möjligheter att bli hjälpt — genom invalidpension, sjukförsäkring m. m. — det ännu återstår oerhört mycket innan man kan tala om verkligt effektiv eftervård för de lungsjuka, som utgöra en både stor och särpräglad grupp av de partiellt arbetsföra.

Där sanatorievården slutar glömmar man ofta bort fortsättningen — konvalescenstiden. Då rives ofta ned vad som under sanatorievistelsen byggts upp och återfallet i sjukdomen är ett faktum. Procenten härvidlag är skrämmande stor. Många av de önskemål vi ha beträffande eftervården ligger just på det arbetsvårdande området. Under konvalescenstiden skall utbildning och omskolning ske. Men problemet är svårt. Det är inte alla yrken som är lämpliga. Och den nu rådande högkonjunkturen har inte gjort det hela lättare. Det går nämligen nu lätt att placera en lungsjuk partiellt arbetsför i ett arbete som ger tillfredsställande inkomst, men som icke kräver utbildning. Många ta därför tyvärr chansen till ett sådant arbete hellre än att offra tid på utbildning till ett lämpligare yrke, där man även efter en konjunkturändring skulle vara i stånd att försörja sig. Utbildningsmöjligheterna äro annars relativt goda, men det är ofta — tyvärr — svårt att bereda tbc-sjuka utbildning på normal väg. I yrkesskolorna alltså. Här måste skapas ökade möjligheter.

De Lungsjukas Riksförbund har allt sedan sin tillkomst arbetat för att få dessa problem lösta. Men när man placerat de konvalescenter, som kan gå ut i förvärvslivet direkt och omskolat där så varit möjligt, återstår dock de smittförande kronikerna. För dessa föreslås speciella, slutna verkstäder. Så tillkommer smittkräcken, vilken inte minst bidrar till att göra de lungsjukas ställning så särpräglad. Vi måste hemställa till läkarna, att hjälpa till att avliva detta skrämmande spöke, som sannerligen gjort tillräckligt med skada och som är av så stor vikt att få bukt med.

Sedan föreläsarna avtackats med intensiva applåder vidtog en stunds diskussion varefter häradsförordning Fredriksson avslutade konferensen med några sammanfattande ord och uttalade ett tack till deltagarna för det stora intresset.

VISOR TILL VÅREN

Våren kom i blåsippshatt,
vit var då ännu den mörka natt,
den tunga natt i sorg och kallt
då tomt och öde och svårt var allt.

Våren kom i klänning ljus,
längtans blomma och silverkrus.
Vem kunde då dåsa och sova bort
en natt så levande bräd och kort?

Våren kom — jag tog hennes hand.
O, vita gryning och silverrand.
I hennes ögon jag ville bo,
förtvila ej, men allt vackert tro.

EMIL HAGSTRÖM.

Kaveldunets bruna sammetsborrar
pendlar svagt bland tängens knäckta rör.
Dagen gryr — en svärm av blanka orrar
letar knapp i björken ovanför.

Mot en tall, som blänker gul som läder,
trummar vinterskogens svarta spett.
Det är årets första blida väder.
Alla busksnår skiftar violett.

Över fjädermolnens isblå strimma
spricker långsamt solens blomma ut.
Jordens leende kan du förnimma
för en enda, svindlande minut.

HELMER V. NYBERG.

"Från förbundsarbetet" måste tyvärr stå över till kommande nummer.

Fox-korsetter

Tillverkare:

FOX FABRIKERS AB

BORÅS

Tel. 124 56

ELKÅ 5 gånger äldre och större än 1941

ELKÅ samlat till 5-årsfest. Längst t.h. i mellanraden avgående ordf. Åkerlund, femte fr.v. i övre raden nye ordf. Erik Norgren.

Eskilstuna Lungkonvalescenter, föreningen som kallar sig ELKÅ, har nu sällat sig till den icke alltför långa raden av konvalescentföreningar som upplevt sin första fem-årsperiod. Den 8 oktober 1941 sammanträdde ett tjugotal konvalescenter på inbjudan av — numera avlidne — styrelseledamoten i riksförbundet, Manfred Norberg, för att dryfta möjligheterna att bilda en förening i den sörmländska stålstaden. Stämningen var allmänt för saken och en interimsstyrelse tillsattes och fick i uppdrag att utarbeta stadgar och riktlinjer för den kommande verksamheten.

Den 4 december samma år konstituerades föreningen, döptes enligt ovanstående och fick i starten 20 medlemmar. Ordförande blev ovannämnde Norberg och kassör Bertil Andersson, vilken är den ende av den första styrelsen som "hängt med" hela det första lustret.

Föreningens utveckling har gått tämligen normalt, största medlemsökningen kom naturligt nog det första året efter vars slut man kunde redovisa 50-talet medlemmar, vilkas antal nu stigit till 107 och säkerligen kommer att ytterligare ökas under innevarande år. Manfred Norberg avsåg sig ordförandeskapet i och med 1943 års utgång på grund av ohälsa och efterträddes av J. A. Åkerlund, vilken t. o. m. 1946 hållit trådarna. Ekonomin har blivit god, sammanlagt har föreningen under de fem åren i anslag och gåvor fått motta 5 689 kronor — varav från Eskilstuna stadsfullmäktige 2 000:— samt till stipendier och understöd delat ut 4 028 kronor.

Under det sistförflutna året har kassaomslutningen varit kr. 3 311:75 och lämnat en behållning till 1947 av kr. 1 398:12.

Fem-årsfesten

hölls i samband med årsmötet söndagen den 23 februari på "Framtidens" lokaler i Eskilstuna och föregicks av kransnedläggning på förste ordföranden Norbergs grav av de från riksförbundet nedresta representanterna, förbundssekreterare Gillberg och t. f. ombudsman Hammarberg samt ELKÅ-ordföranden Åkerlund i sällskap med Norbergs efterlevande maka.

Årsmötesförhandlingarna hölls under ordförandeskap av Nils Haglund och gick raskt undan, om man undantager ett par okynnesvoteringar. Styrelse- och revisionsberättelser godkändes och den avgående styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning. Vid val av styrelse avsåg sig Åkerlund förnyad kandidatur och likaså gjorde kassören Bertil Andersson. Till ordförande för kommande år valdes — efter meningslös votering — Erik Norgren, tidigare sekreterare, medan övriga ledamöter blevo: Bror Fräås, Thorvald Hagelberg, Nils Haglund, Elsa Karlsson, Ingeborg Lönnberg och Alb. Olsson.

Sedan årsmötesförhandlingarna avslutats vidtog jubileumsfestligheterna med kaffedrickning, tal av ombudsman Hammarberg — vilken i ett ömsom vetenskapligt och ömsom instruktivt och roande anförande behandlade de lungsjukas problem allt från sanatorievistelsens början tills den sjuke, som frisk, åter var klar att inträda i förvärvslivet — musik av "Tores trio", sång av förra dispensärsköterskan, fru Helvi Mossgård.

Riksförbundets tack till ELKÅ för de gångna årens arbete samt lyckönskningar för den kommande 100-årsperioden framfördes av sekr. Gillberg, varefter man hurrade för "födelsedagsbarnet" och åtskildes ett angenämt minne rikare.

HARRY MARTINSON

En introduktion till hans diktning

av ERIK GAMBY

Genom det första världskriget erövrade Förenta Staterna definitivt platsen som det tekniska föregångslandet framför alla andra. Det var från Amerika som de djärvaste industriella förhoppningarna utgick. Den amerikanska litteraturen var vid denna tid starkt inspirerad av Walt Whitman. Denne diktare, som på 1850-talet började publicera sina berömda "Leaves of Grass" var en lidelsefull beundrare av "det nya Amerika", storstäderna och teknikens Amerika. Hans mantel upptogs 1914 av Carl Sandburg, som blivit Amerikas nationalskald, och som framför andra är det moderna industrialiserade Amerikas skald. Nästan samtidigt med honom uppträdde Edgar Lee Masters, vars Spoon River-antologi vunnit världsrökt.

Dessa här nämnda poeter var också i ett annat avseende banbrytare. De skrev fri, d. v. s. ometrisk och orimlad vers och blev därför pionjärer för en helt ny lyrik.

I Sverige har spåren av denna amerikanska lyrik avsatt sig först under 1920-talet. Redan tidigare hade den finlandssvenska lyrikern Edith Södergran introducerat den fria versen på svenskt språk, men det var först sedan de unga poeterna började studera Whitman och Sandburg som den nya lyriken slog igenom på allvar med framför allt Arnold Ljungdahl och Artur Lundkvist som banbrytare.

Efter den industriella krisen 1929 och följande år fick lyriken i vårt land en ny inriktning. Tron på den tekniska utvecklingen och industrialismens möjligheter att avskaffa ekonomiska kriser hade fått sig en svår knäck, och den litterära pessimismen hade så att säga fått vatten på sin kvarn. Nationalsocialismens framträdande i Tyskland började vid denna tid bli uppmärksammas och överskuggade snart de problem som de sociala motsättningarna skapade. Flertalet författare i vårt land tog decenniet före krigsutbrottet ställning i kampen mellan demokrati och fascism. De rent sociala intresserfärens, för vilka 1920-talets arbetardiktning var ett uttryck, kom alltmer i skymundan. Endast ett fåtal diktare har utifrån en vidare synvinkel gjort försöket att analysera utvecklingen och sätta in tidskeendet i ett vidare perspektiv. Av dessa är Harry Martinson utan tvivel den märkligaste.

Harry Martinson föddes år 1904 i Jämshögs socken i Blekinge. Hans fader var sjökaptan, som på äldre dagar blivit lanthandlare, men som så småningom blev ruinerad och dog i tuberkulos. Även en syster till Harry strök med i denna sjukdom, som det på den tiden fanns föga bot mot. I desperation rymde modern till Kalifornien, efterlämnande fyra barn åt kommunens omvårdnad. De båda minsta, Harry och en syster, utackorderades till bönder i socknen för en billig penning, och så fick pojken från sexårsåldern föra en nomadiserande tillvaro hos olika bönder, som hänsynslöst utnyttjade hans arbetskraft men hade föga att ge av kärlek och omtanke:

Harry Martinson

*Långt, långt borta låg världens öar,
glödande aftonsjöar
lyste i solnedgången —
Myggbetten rev jag blodiga,
slog korna med spön
ty aldrig log mot mig de röda läppar.*

Harry Martinson har själv berättat om sin barndom i böckerna Nässlorna blommar och Vägen ut. Det är gripande dokument, som ger en djup inblick i barnets psykologi, berättelser utan bitterhet och med en försonande humor, men ändå i många stycken så fruktansvärda, så anklagande. Det som enligt Martinsons egen utsago räddade honom till livet och litteraturen var en avsigkommen skollärare vid namn Stav, som hamnat i sockenskolan i Göinge. Hos denna fann Martinson det som saknades hos andra, vidsyn och mänsklighet. Det var Stav som genom sina levande berättelser om främmande länder och folk sporrade hans reslust och befäste honom i hans föresats att han skulle bli sjöman och se sig om i världen, ja, Martinson har utan tvekan tillskrivit Stav hela sin författargärning.

Efter sex års sjöresor på alla världens hav, därav mesta tiden som eldare, återkom Martinson till hemlandet, blev lungsjuk och oduglig för sjön. Mera av en slump började han skriva. Den första dikten, Sanningssökaren, var införd i den syndikalistiska tidningen Arbetaren i augusti 1927, och därefter blev han omhändertagen av kretsar som stod tidningen Brand nära.

Under intrycket av denna uppmuntran beslöt han försöka slå sig fram som författare. Efter att under 1927 och 1928 ha publicerat ett stort antal dikter i Brand blev han uppmanad att skicka in några bidrag till en unglitterär antologi, som skulle utges hos Bonniers, och som Artur Lundkvist skulle redigera. Han skickade in ett knippe dikter och några prosastycken. Det var fri vers av det slag som då var mycket nymodigt här i Sverige. Spåret från Walt Whitman, Carl Sandburg och Artur Lundkvist är inte svårt att finna. Och ändå finns i en del av dessa dikter antydningen till det svep, som man känner igen från Martinsons senare dikter, en egen dallrande musikalisk ton.

Antologien kom ut 1929 och innehöll bidrag av Erik Ask-lund, Josef Kjellgren, Artur Lundkvist, Harry Martinson och Gustav Sandgren. Den fick namnet Fem unga, och detta har också blivit gruppbezeichnung för dessa fem författare, som ursprungligen haft mycket litet med varandra att göra, men som egendomligt nog alla fortsatt att skriva och omsider blivit berömda författare. Ungefär samtidigt fick Martinson på Bonniers ut en hel diktsamling, som han gav namnet Spökskepp, och som var mera traditionell än dikterna i Fem unga. För att göra Bonniers mera intresserade hade han, sägs det, hittat på knepet att ange exotiska hamnstäder som födelseorter för en del av dikterna: Newport Moon — 1927, Sierra Leone — 1927, Calcutta — 1924.

Varken Fem unga eller Spökskepp medförde någon egentlig framgång för Martinson; den uppmärksamhet som eventuellt ägnades honom var snarare av det oangenäma slaget. Det oakttat väckte enbart den omständigheten att han fått se sina alster i tryck djärva förhoppningar. Kanske diktingen kunde bli ett levebröd för honom? Under intryck av brödfödebekymmer skrev han så, efter vad han berättat, ihop inte mindre än fyra olika diktsamlingar efter Spökskepp, men samtliga blev refuserade av Bonniers. Avgjord framgång uppnådde han dock med några naturdikter, som publicerades i den av Erik Ask-lund redigerade antologin Modern lyrik. År 1931 fick han så ut sin andra diktsamling, Nomad, där hans egenart är fullt utvecklad, och som är en av den svenska lyrikens märkligaste diktböcker. Därmed var han ett namn att satsa på i vår yngsta litteratur. Som prov på hans diktkonst kan vi citera "Kol", som är en ångbåtseldares hymn till arbetet:

*Kommen ned till passaderna
och frågen oss något om Durhamkolen!
Frågen oss vad de äro värda
när barometern faller som ett åkslag
och det gäller hinna in i Maggelan!*

*Durhamkolen. Dessa icke fullt utvecklade diamanter
som en havseldare smeker och värdar
som om de vore brödfruktur —
given oss dem i dag
när den djävulska aligstytben pyr i våra ugnar
och vi få arbeta som djur
medan ångan bara tynar i tröstlösa världsresor.*

*Kommen ej ned med rubiner, med blålysande maneter,
kvinnolemmar, bröd —
men räck en världsskyffel över havet
med Durhamkol!*

*Kommen till oss vi primitiva älskare.
Vi primitiva älskare av Durhamkol!*

Ur ekonomisk synpunkt hade Martinsons ställning dock knappast förbättrats. För att tjäna litet pengar började han i pressen, särskilt i Stockholms-Tidningens söndagsbilaga, skriva små prosaberättelser om sina upplevelser på sjön. Det var små, tämligen osammanhängande skisser, alla dock genomträngda av Martinsons säregna iakttagelseförmåga och starka medkänsla. År 1932 samlade han en del av dessa prosastycken till en bok, "Resor utan mål", som väckte förlagets stora intresse för honom. År 1933 kom fortsättningen, Kap Farväl. Från början blev dessa böcker en litterär succés, Martinsons blomstrande bildspråk var något nytt för vår litteratur, och även om böckerna aldrig blev bestsellers var det dock tydligt att Martinson var ett geni.

Under tiden hade Harry Martinson seglat in i äktenskapets hamn med Helga Johansson f. Schwartz ("Moa"), som han lärde känna bland syndikalisterna i Stockholm, och det var i det sedermera riksbekanta torpet i Ösmo som en del av hans mästerverk kom till.

Redan i Resor utan mål lancerar Martinson idén om världsnomaden. Han menar att människorna genom att stå och stampa på samma fläck blir alltför trängsynta. Genom att resa och komma i beröring med andra människor kan man förskaffa sig vidsyn och överblick. Världens fredligaste nationer är sjönationer, de nomadiserande folken. Krig och andra olyckor har alltid utgått från de stora fastlandsnationerna, medan folket vid kusten alltid varit fredsälskande. Kunde man förmå människorna att se sig omkring i världen skulle krig och andra på snikenhet och ärelystnad baserade olyckor försvinna. Denna "nomadtro" som här endast schematiskt kan antydas, har Martinson utvecklat även i senare skrifter, inte minst i diktsamlingen Pas-sad, som är hans sista verk hittills.

I jämförelse med de hittills omtalade böckerna blev diktsamlingen Natur, som utkom 1934, mindre väl mottagen. Det surrealistiska och delvis makabra bildspråket stötte många för huvudet. I stort sett kan man dock säga att kritiken nu efteråt förefaller att ha skjutit över målet. I långt högre grad än Nomad innehåller Natur analyser av Martinsons samhällssyn, och många av dikterna där är ännu kusligt aktuella i sina dagspolitiska anknytningar.

Efter Natur följde så de båda självbiografiska Nässlorna blomma och Vägen ut, som blivit klassiska pärlor i den självbiografiska litteratur, som vid denna tid var på modet. Martinson skildrar här sin barndom intill den tid då han gick till sjös. Han visar sig härvid som den borne språkliga trollkarlen, och genom dessa båda böcker har hans roll som språklig nybildare än mer understrukits. Därefter vänder han sig till naturen, som han efter varandra ägnar tre små böcker: Svär-mare och harkrank, Midsommardalen och Det enkla och det svåra. De tre böckerna liknar intet annat i svensk litteratur. Martinsons säregna iakttagelseförmåga har där trängt in på ett nytt område, och det är karakteristiskt att det som intresserar honom inte är det imposanta, utan det lilla, det till synes obetydliga; särskilt är han en andaktsfull kännare av insekterna.

Tidens aktuella händelser tog Martinson hårt. I Det enkla och det svåra finns knappast ett kapitel, där han inte kommer in på det spanska inbördeskriget. Nu efteråt förefaller detta krigs ryligheter en aning bleka i perspektivet av den katastrof som det senaste världskriget utgör, och det kan inte förnekas att framställningen blivit något tidsbunden, även om man måste förstå att det för Martinson varit ett behov att på detta sätt ge luft åt sina känslor. Detsamma kan också sägas om Verk-

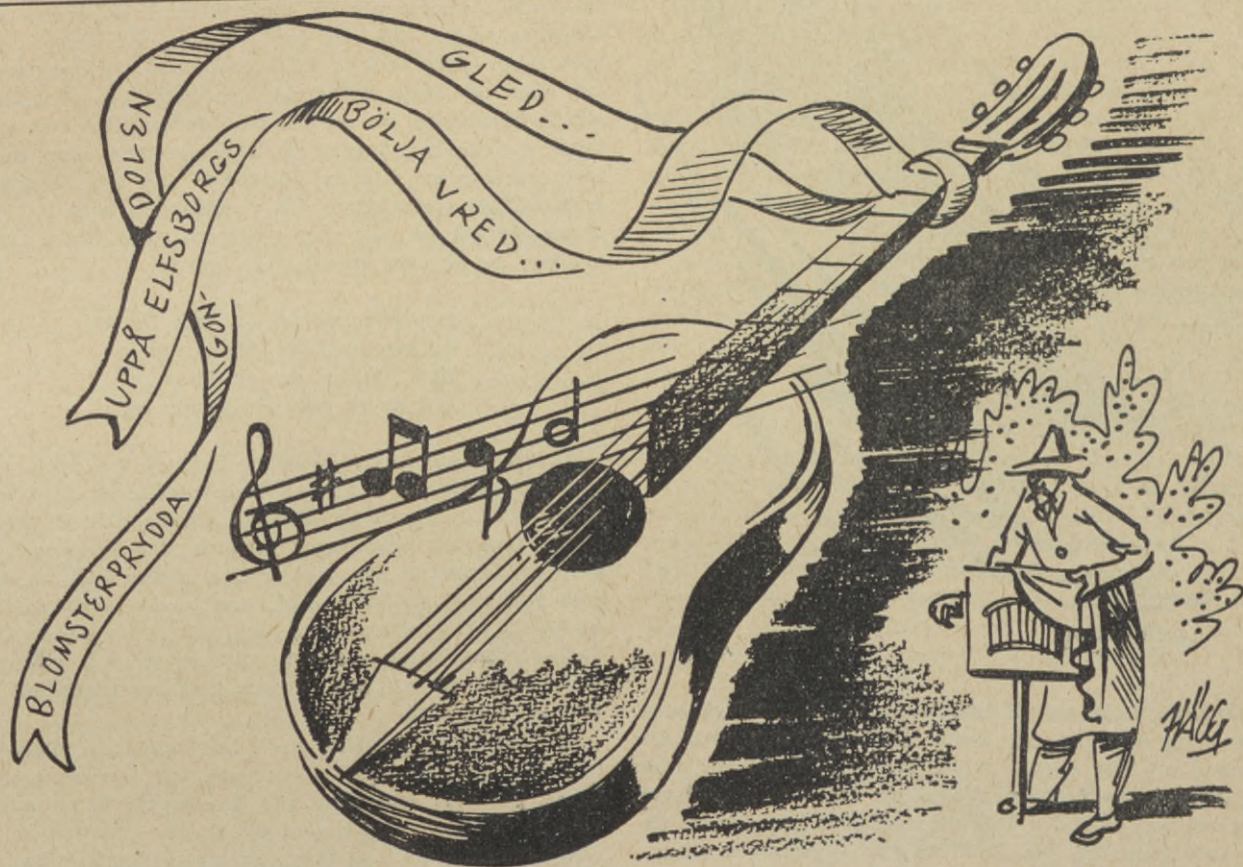
(Forts. å sid. 15)

TILL FLYDDA TIDER ÅTERGÅR...

"Den blomsterprydda gondolen gled..."

Älvsborgsvisans författare — göteborgaren August Wilhelm Thorsson — diktade sin visa vid femton års ålder, men fick "nöjet" se den "bearbetad" minst lika många gånger.

WILLY WALFRIDSSON

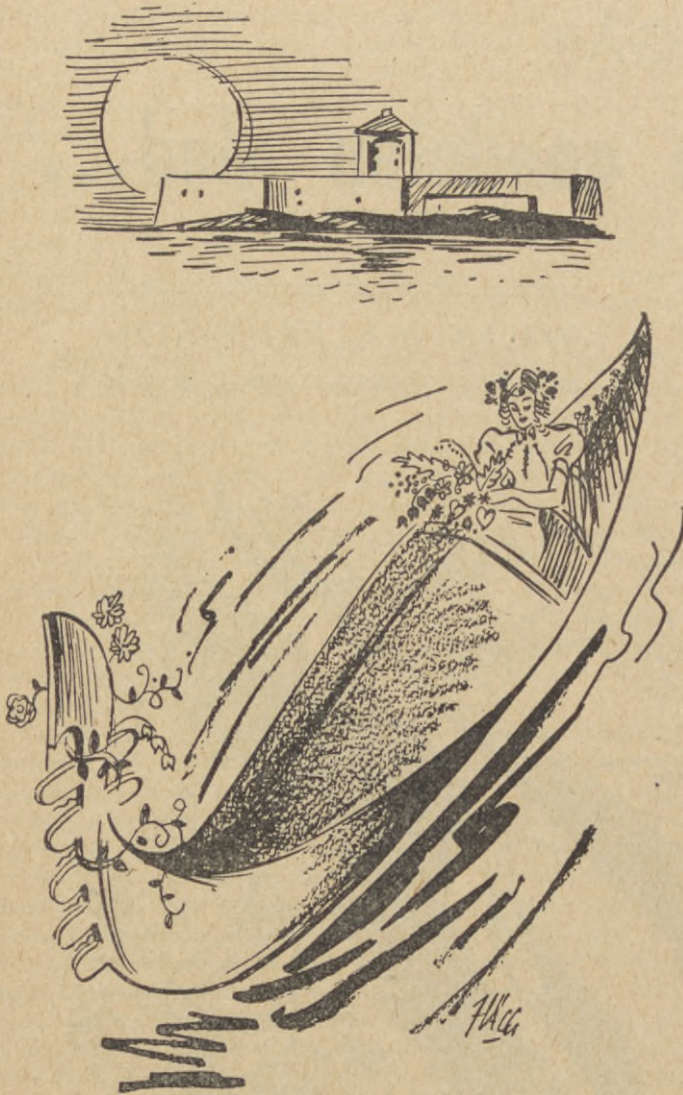

Vid Gamlestadens fabriker i Gårda i Göteborg, gick en vårdag, för många år sedan en femtonårig pojke, August Wilhelm Thorsson hette han, omkring vid sin "mullstol" och nynnade och sjöng och kände sig vid det allra mest soliga humör. Han tyckte sig också ha all anledning att se livet i ljuset den dagen — från och med denna dag hade han nämligen avancerat till hjälpspinnare, med en avlöning av åttio öre om dagen, och åttio öre var mycket pengar på den tiden.

Den unge mannen, som alltid hade för vana att sjunga under sitt arbete och därtill var ett gott stycke rimsmidare, efter vad hans bekanta brukade säga, hade länge roat sig med att dikta små visor medan han följde "mullstolens" pendlande fram och tillbaka och nu sprang det plötsligt fram en ny visa, som skulle komma att bli en av den tidens verkliga "örhängen", om man får använda ett sentida uttryck. Självt tyckte han den lät riktigt vacker, känslig och romantisk som den var.

*Blomsterprydd gondolen gled
Uppå Elfsborgs bölja vred.
Det var så sent i den sena natt
En flicka skön vid rodet satt.*

Ute i Bagaregården, där August Wilhelm Thorsson var född, sjöng man mycket och allmänt på den tiden. Thorssons fader, som var repslagare och som arbetade vid C. L. Olssons rep-slageri, vilket inom parentes sagt var beläget på tomten till nuvarande Stockholmsgatan 28, där August Wilhelm Thorsson bodde länge, länge, var en verklig storsångare och inte minst ungdomen här utåt Olskrokshället förlustade sig ofta med sång, då den mötte upp och samlades om kvällarna. Inom den Thorssonska släkten synes emellertid sången ha varit alldeles speciellt omhuldad — man sjöng litet till mans inom familjen och särskilt en August Wilhelms kvinnliga kusin, som sjöng sopran

i en sångkör, hade vunnit den unge visdiktarens gillande. Kusinen sjöng ofta solo och August Wilhelm tyckte alltid det var vackert att höra hennes drillande röst. Men det var dock särskilt en sak hon brukade sjunga som han fann märkligare och för mer än alla andra. Den där dagen, då han diktade sin visa — själv döpte han den till "Vålnaden" — rann den underbara solomelodien honom i tankarna och det var till den han diktade orden. Hur det nu var kunde han emellertid inte riktigt erinra sig melodien och så blev denna på sätt och vis hans egen skapelse, och vacker var den, tyckte hans jämnåriga, som han först presenterade den inför.

Ja, de fann den och visan så vacker att de inte ville tro på hans ord, utan bara sade han gjorde sig till, då han berättade att han skrivit den själv. Det var pinsamt för en ung diktare att röna sådant oförstånd, men August Wilhelm tog saken med ro, tack vare sitt goda humör.

*Att ega humör är ett kosteligt ting,
Då känner jag alltid mig ung.
Med det kan jag resa all världen omkring,
Och lefnaden blifver ej tung.*

Så skrev han i en ännu bevarad dikt från denna tid. Men var det så att han spekulerat på att komma ut och "all värl-

den omkring", slog han tydligen hastigt nog dessa tankar och planer ur hågen — det såg till och med nära nog ut som om han helt ämnat sluta upp med att dikta visor, och "Vålnaden" sjönk hastigt nog i glömska, för att letas fram och tas upp på nytt hela två år senare vid en godtemplarfest 1883.

August Wilhelm hade kommit till festen, där man sjöng och roade sig efter bästa förmåga, och hur det nu var fick han för sig att han skulle bidra till den allmänna förnöjelsen, och så klämde han i med sin "Vålnad" och gjorde en storartad succé. Publiken tjöt och stampade med fötterna och sångaren-visediktaren var tvungen att sjunga visan flera gånger om. Efter sången blev han omringad av begeistrate åhörare, som prompt måste få lära sig visans ord — "Vålnaden" hade slagit igenom och fördes hastigt vida omkring. En av August Wilhelms kamrater, som i samma veva emigrerade till Amerika, introducerade visan ute i västern och en annan kamrat, sedermera August Wilhelms svåger, som just tagit värvning vid gardet i Stockholm, förde visan med sig till huvudstaden. Positivhalarna var inte sena att lägga beslag på "örhänget" och visförläggarna ställde beredvilligt om att den med det snaraste kom i tryck. Snart gnolade hela landet på "Elfsborgsvisan", som visan nu hette, och som var åtskilligt "bearbetad" och föga lik originalet, ty beskäftiga positivhalare och visförläggare hade lagt till en stump här och var, allt efter tycke och smak. Bland annat en hel vers av följande melankoliska lydelse:

*Jag haver mördat ett barn för dig.
Du kunde väl ha förlåtit mig.
Men kärleken den är lika stor.
Hos fången som på Elfsborg bor.*

Det där tyckte August Wilhelm Thorsson med rätta var väl starkt, ty så vitt han hade sig bekant fanns ingen mördare, utan enbart politiska fångar på Elfsborgs fästning. Men att protestera båtade föga och bearbetarna fortsatte sina härjningar. Snart hade de förvanskad den ursprungliga strofen "det var så sent i den sena natt", till "det var så hemskt i den mörka natt", utan att bry sig om att det senare i visan stod "kring pannan bar hon en lagerkrans, belyst av månens milda glans", och tydligen utan tanke på att en natt med flödande månsken näppeligen kunde vara så värst mörk.

"Blomsterklädd gondolen gled", hade blivit till "Den blomsterprydda gondolen gled" o. s. v., och författarnamnet nämndes aldrig, lika litet som visan gav sin skapare någon som helst vinning. Däremot slog en hel del smarta personer an på att skapa romantik omkring visan, för att på så sätt kunna skörda in slantar, inte bara på de tryckta visorna och på positivhalarnas skivor. Små skillingtryck, som uppgav sig innehålla skildringen av den händelse som låg bakom "Elfsborgsvisan", distribuerades av visförläggare och positivhalare och det skapades åtskilliga legender kring den arme fången på Elfsborg. Den mest populära av dessa visste berätta att hjälten i visan var en greve som blev svartsjuk på sitt eget barn och med flit tappade det i golvet och av denna anledning kom på fästning på Elfsborg. Man lade också ut det så att flickan, den sköna Sigrid, skulle ha varit en italiensk adelsdam, som själv bragt sitt barn om livet, men kastat skulden på sin älskade.

Denna senare version har tydligen uppstått för att förklara förekomsten av ordet gondol i visan — den italienska adelsdamen företog sin nattliga utflykt i en av sitt hemlands mångomjungna farkoster.

— Ånej, myste August Wilhelm Thorsson som hade bättre besked om varför gondolen kommit med i visan. Det var så

att han strax före "Vålnadens" tillkomst hade läst en roman från Venedig, Marino Marinello hette den, och i den förekom det gondoler. Gondol, det var ett vackert namn, tyckte den femtonårige diktaren och hur underbart lät det inte att låta den sköna färdas i en gondol en mänskensnatt, då böljan låg "vred" och Elfsborgs svarta murar spöklikt bröt av mot det glittrande havet? Varför den sköna fick namnet Sigrid, om där inte låg verklighet bakom? Det namnet var vackert, tyckte Thorsson, och en skald skulle ha sin sångmö. Franzén besjög sin Emma, varför då inte skalda om Sigrid, som enligt sin diktare, vad utseende och egenskaper beträffade, nog stod bra nära den kvinna han tänkt på i en sin dikt, "Idealet", skriven nu på gamla dar:

*Hon skall rida, vara modig.
Något fyllig, ej för frodig.
Hon skall ega kvinnlig charm.
Men smärt om lifvet som en stengel.
Fri och gläder som en engel.
Och med högvälfärd barm.*

De många förvanskningarna och "bearbetningarna" av "Elfsborgsvisan", jämte den fullständiga glömska, som är från år spans allt tätare kring dess skapare, stimulerade givetvis föga till fortsatt visdiktande verksamhet. August Wilhelm Thorsson fick sålunda snart höra att det var J. L. Saxon som var "Vålnadens" diktare, en uppfattning som man tämligen allmänt stöter på, inte minst bland gamla göteborgskännare. Hur som helst, August Wilhelm Thorsson, som egentligen tänkt sig in i faderns yrke och också mycket riktigt kom i repslagarelära vid tolv års ålder, för att dock redan följande år gå över till Gamlestadens fabriker, där han med tiden avancerade till förman och där han stannade sin arbetsdag ut, lade småningom pennan åt sidan om man också då och då under årens lopp kunnat möta hans signatur, "Wille", under någon liten versstump i göteborgspressen. Så gick tiden och då han redan fyllt sextiofem år, kom ett erbjudande, som yppade en möjlighet att inte endast få stiga fram och dokumentera sig som "Elfsborgsvisans" rätte upphovsman, utan också sent omsider skulle ge honom en, om och blygsam, ekonomisk erkänsla. Ett musikförlag kom nämligen då med ett erbjudande att Thorsson kunde få sjunga in sin visa med den rätta texten på grammofonskiva, mot ett honorar av ett hundra kronor.

Men då var visdiktaren för gammal och rösten inte längre som förr, och så fick det hela bero, som han själv uttryckte sig. Under de senaste åren har emellertid pennan kommit fram igen och det är åtskilliga små verser som samlats i den gamla vaxdukspärmade visbok August Wilhelm Thorsson gärna tar fram och låter besökaren bläddra i. Och om nätterna kan det ännu hända att han vaknar med den ljuvligaste musik i huvudet, men som han inte behärskar noter och notskrivning kan han inte teckna ner melodierna. Nå, ljuvligt var det att leva, då man var ung och gick och sjöng vid sin "mullstol" och nog är det roligt att veta att "Vålnaden" sjungs än i dag. Verserna, som kommit till med åren, har blivit modernare och fått sin prägel av tiden. Där rör det sig ofta om maskiner och betong, eller varför inte omkring en cykel?

*Jag har en häst som allting tål.
En häst av bästa rang.
Men den hästen är av stål.
Han aldrig från mig sprang.
Han är så sedig och så snäll.
Han följer mig varenda kväll.*

Kallelse till förbundsmöte.

De Lungsjukas Riksförbunds medlemmar kallas härmed till förbundsmöte i Stockholm den 3—5 juli 1947.

Lokal: HSB, Flemingsgatan 39.

Harry Martinson (Forts. fr. sid 12)

lighet till döds, som kom 1940 och var skriven under intryck av det finska vinterkriget och de stämningar, som då bemäktigade sig honom.

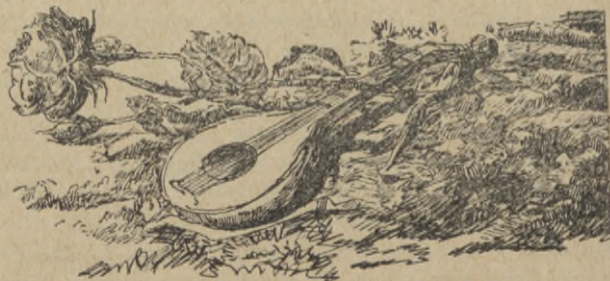
Efter denna tid har Martinson bara publicerat två böcker, en s. k. mellanbok: Den förlorade jaguaren, som handlar om två pojkar, vilka närda av filmens drömbilder reste till Brasilien för att jaga jaguarer men under vägen konfronterades med verkligheten. Boken är emellertid inte en vanlig äventyrs-historia utan den utgör tillika en satir över den falska drömvärld, som filmen och maskinkulturen skapar och som kommer människorna att glömma det hårda och idoga arbetet, vilket till slut är det enda som skänker varaktig lycka.

Under finska vinterkriget fick Martinson ett återfall av sin lungsjukdom och under de senaste åren har sjukdomen i hög grad inskränkt hans arbetsförmåga. Det var därför med särskild glädje som hans vänner hösten 1945 såg en ny diktsamling signeras av hans hand: Passad, och vari de gångna årens tystnad i rikt mått kompenseras. I långt högre grad än i sina tidigare böcker vänder sig Martinson här mot maskinkulturen och slätstrukenheten. Trots den didaktiska stilen är lyriken emellertid inte torr utan böljande poetisk. Martinson har i Passad lyckats skapa stor dikt som samtidigt har psykologiskt djup. Därjämte finns i Passad en lång rad dikter av annat slag, barndoms- och naturdikter, där innerlighet och mystik vävs samman på ett underfundigt rörande sätt, t. ex. Kväll i inlandet:

*Tyst gåtan speglas. Den spinner afton
i stillnad säv.
Här finns en skirhet som ingen märker
i gräsets väv.*

*Tyst boskap stirrar med gröna ögon.
Den vandrar kvällslugn till vattnet ned.
Och insjön håller till alla munnar
sin jättesked.*

Harry Martinson har av Sten Selander betecknats som den största naturbegåvningen i svensk litteratur efter Bellman. Frågan är om ens denna jämförelse gör honom rättvisa. Han är något aldeles eget och för sig själv, ett originellt och omistligt skott på den svenska litteraturens gröna träd.

Ove Ekelund:

Speegelm

I en dyster och otillgänglig bergstrakt levde ett småväxt, se-nigt folk.

Med knäande steg som lappar eller kineser smög sig männen skyggt fram längs stigarna. Och när kvinnorna på höstsidan vågade sig ut i skogen för att plocka bär, såg de sig ängsligt omkring som om de bakom varje buske anat ett försåt.

Solen sken sällan där. Men om somrarna mullrade åskan utan avbrott vecka efter vecka, och en järngrå himmel sopade fram över de utskjutande, vulkaniskt söndersprängda klippspetsarna som varje ögonblick med ett förfärande dån kunde väntas störta ner i de svindlande avgrunderna.

I en dalgång mellan bergen låg byn Ife. Den bestod av låga, halmtäckta lerhyddor, klungade tätt intill varandra liksom för att söka skydd. Men en av dem tycktes ha tagit avstånd från de andra. Den hade klättrat en bra bit upp på slutningen, den vände ryggen åt hela sällskapet och skilde sig för övrigt både genom sin rödaktiga färg och den ovanligt höga och spetsiga formen från de täta leden av kamrater litet längre ner.

Ensam i denna hydda bodde Ka, som ägde en klenod.

Ingen mer än han själv visste, vari den bestod, men männen i Ife såg ju, att ha gömde något under manteln och greps av en nyfikenhet, som de inte brydde sig om att söka dölja.

— Ka, vad är det egentligen du går och smusslar med?

Ka, som var en allvarlig och inbunden natur, satte upp ett oerhört förvånat ansikte och log ansträngt.

— Ingenting, svarade han oskyldigt. Luft och tomhet. Ingenting!

Och för att visa, att han inte ljög, gjorde han en stor gest mot himlen med sina tunna, innehållslösa händer.

Det var en smältande het högsommardag. Solen stod som en rödglödgd kanonkula bakom de sotiga, kringnurrande små skyarna, och den uttorkade luften kändes sträv som damm att andas.

Kvinnor och barn, som avlyssnat ordväxlingen, kom nyfikna ut ur hyddorna. Byn Ifes invånare stod där i den vindlösa middagstimmen och såg efter Ka, som långsamt men med snabba, skuldmedvetna tillbakablickar försvann bland bergen.

Vad visste de om honom? Ingenting.

Jo — att han vek undan så snart han mötte någon, inte deltog i de gemensamma jakterna, sällan hörts fälla annat än likgiltiga, betydelselösa yttranden och aldrig gick till fest.

Allt detta hade hittills varit en gåta för dem. Men med ens öppnades deras ögon och de såg allt så klart och tydligt. De såg något, som lyste med en översvinnlig glans — en ädelsten eller

vad det kunde vara. Och förnumstigt nickande drog de sig in i sina hyddor för att rådslå med varann.

Från den stunden började Ka på allvar oroas för sin klenod. Han vågade inte längre bära den på sig, dold i den vida, jordbruna mantelns djupa veck. Han nedlade tvärtom stor omsorg på att ständigt finna nya gömställen för den hemlighetsfulla skatten, kring vilken redan så många heta tankar dansade sin lysta dans. Än dolde han den bland vissna löv i källaren, som hörde till hans hydda, än instucken mellan de grova grenarna på vilka taket vilade. Om natten förvarade han den i halmen, som utgjorde hans enkla bädd, och ibland grävde han ner den i en avsides belägen morotsåker.

Men det hjälpte inte. Folket i Ife, som för längesen gripits av misstankar, märkte allt tydligare, att han fortfarande gick omkring och smusslade med något. Så snart ett tillfälle yppades, brydde man honom för hans hemlighetsmakeri, och när nyfikenheten blev männen övermäktig hände det, att de högg tag i en flik av hans mantel, och höll honom fast, fordrande att han äntligen skulle ge dem lösningen på gåtan.

— Ka! ropade de i allt hotfullare ton. Vill du nu säga oss vad det är du går och gömmer undan våra blickar?

Men Ka slet sig hastigt lös och slog åter ut med sina smala, tomma händer.

I Ife började man snart misstänka, att det var något helt enkelt oerhört, han hemlighöll. Ryktet flög från hydda till hydda, och under flykten antog det enorma proportioner.

Slutligen, när spänningen blev för stark, sammansvor sig allt mankön i byn, omringade Kas boning och beredde sig att slå in dörren för att försäkra sig om hans person.

Men nu visade det sig, att fast alla önskade ha detta gjort, så ville ingen slå det första slaget. Männen i Ife, uppgående till ett antal av etthundranittioåtta stycken, stod där med väldiga träklubbor i sina grova händer, rådvilla som barn.

En av dem pekade på en annan och sa:

— Gör det du!

— Nej, svarade denne rodnande. Gör det själv, så får du se hur lätt det är!

I lerhyddornas öppningar trängdes kvinnor med sina nyfödda på armarna. Deras ögon lyste av en spänning, som föreföll dem outhärdlig.

— Nu vet jag! utbrast en tredje. Låt oss göra det en för alla och alla för en! Låt oss alla på ett givet tecken höja våra klubbor!

— Ja, ja! sorlade männen.

— Finns det plats för så många klubbslag? undrade någon.

Då öppnades dörren och Ka steg ut — skenbart oberörd, med armarna i kors.

I samma ögonblick störtade sig männen över honom, band honom, kastade omkull honom på marken och rusade in i hyddan, i den mån de kunde rymmas där.

Efter en stund kom de åter ut, besvikna, skakande sina huvuden.

Ka låg alltjämt kvar på marken. De smala, hårt ådragna repen skar in i köttet, och han stönade av smärta.

— Vad vill ni? kved han.

Vid risk av livets förlust fordrade nu männen i Ife att han genast måtte röja hemligheten.

Äntligen — efter en tvekan, som föreföll dem evighetslång — nickade Ka nästan omärkligt.

De reste nu upp honom mot hyddans vägg, skar av repen och lät honom pusta ut. Barn och kvinnor kom springande från alla håll. Trängseln blev fruktansvärd.

— Nåväl, utbrast Ka, som insåg det hopplösa i att söka spjärna mot detta flerhundrahövdade öde. Nåväl — då ska ni få er vilja fram! Eftersom ni tvingar mig till det, ska jag visa vad det är, som jag så länge har sökt gömma undan era blickar!

Han gjorde en kort paus och tillade med ett egendomligt leende:

— Men skyll er själva, gode män!

Ka sträckte upp högra handen och ropade med hög röst:

— Följ mig till Mem!

Och de etthundranittioåtta männen med klubbor i händerna följde nu Ka till Mem, den högsta bergstoppen, belägen trettusen fot över havets yta, medan kvinnor och barn kvarlämnades för att vakta hyddorna.

När de kommit fram till platsen, föll Ka på knä och började gräva mellan ett par stenar. Han bet ihop tänderna och grävde allt djupare med bara händerna så att blodet slutligen droppade från hans fingertoppar.

Till sist fick han fram ett fyrkantigt föremål, som han dolde mellan sina händer. Han reste sig mödosamt, torkade svetten ur pannan och såg ut över den beväpnade skaran. Och åter log han detta snabba, outgrundliga leende, som ytterligare retade deras nyfikenhet.

Byns äldste, en vitskäggig gubbe, ställde ifrån sig klubban och sträckte ut armarna.

— Tystnad! ropade han. Ka vill tala!

Ka böjde huvudet.

En sekund blev han stående så, liksom försänkt i bön. Därpå rätade han åter upp sig och sträckte fram de hoplagda händerna, mellan vilka han ända in i det sista värnade sin hemlighet.

Hans läppar rörde sig. Men inte ett ord kom över dem. Han skakade på huvudet och stirrade förtvivad ut i luften.

Fanns det då ingen möjlighet att slippa undan?

Men små och seniga, vuxna som knotiga, vindvridna dvärgträd ur den vulkaniska jorden hade de omringat honom, Ifes etthundranittioåtta män. Ett otåligt mummel steg ur deras strupar, och de långa klubbskaften, som vilade på deras axlar, rördes hotfullt av och an.

Här fanns inte en tanke på försoning. Det osägbara måste sägas ut.

Ka suckade och såg på sina händer.

— Detta, sa han långsamt, är bara en liten spegel. Men den är av oskattbart värde, ty den heter Sanningens spegel, och den visar oss det mest fruktade och samtidigt mest fåfångt eftersträfvade på denna jord. Man ser den nakna, obarmhärtiga sanningen i denna spegel — inte något annat —

Nu blev det rörelse i hopen. Ifes män blängde besvikna på varandra.

— Sanningen? Sanningen? mumlade de.

Mitt i ringen, som likt en snara slöt sig allt tätare omkring honom, stod Ka med Sanningens spegel mellan sina darrande händer.

— Du ljuger! skrek en röst.

Ka svarade inte.

— Låt oss undersöka om han ljuger! ropade en annan.

En tredje ryckte till sig spegeln och sträckte den så högt han kunde upp i luften.

Den såg ut som en helt vanlig liten spegel. En skog av ivriga händer sträcktes efter den.

Ifes äldste gjorde en bjudande gest.

— Lugn! Lugn! manade han. I tur och ordning!

En efter en lade nu männen i Ife ifrån sig sina klubbor, speglade sig i Sanningens spegel och steg åt sidan. Därvid förvreds deras ansikten på det ohyggligaste, ty vad de skådat kunde de inte uthärda. Det var nämligen Sanningen de hade skådat.

När alla var färdiga, böljade mängden som ett upprört hav. Men Ifes män, som var halvt från sina sinnen av vrede och

resa till INGENSTANS

Vi talade många stora och kloka ord, den gamle luffaren och jag: om hak för lagad mat och hak för trallingar, om härbärgen där man fick bo mot att hugga ved på morron, om poliseringar, intjack och många andra intressanta och givande ämnen. Och då vi äntligen skildes, önskade vi varandra som de bröder och gentlemän vi var en angenäm resa.

Framför mig låg ådalen med nipor, små stugor som klättrade upp mot bergstupen, röda och vita bondgårdar, väldiga kornhässjor och risiga beteshagar med fredfullt betande kor. Och genom allt detta löpte landsvägen som ett ringlande solblekt band mellan gärdesgårdar och åkerlappar, tills den gömde sig inne i en skog eller äntrade uppför en backe rakt in i evigheten. Och medan solen obarmhärtigt avslöjade ens fattigdom och synade hål och trasor, tänkte man på det meningslösa i detta rantande land och rike omkring. För det mesta tänkte man förstas inget alls. Man var ung och grön och tog dagen som den kom och kände sig belåten, bara man hade lite mat innanför svängremmen och tak över huvudet då natten kom. Men då man någon gång funderade över livet, så blev det ungefär som så, att hur man traskar och går och åker snål-skjuts och tjuvåker, kort sagt, kuskar genom landet från ena ändan till den andra, så är resan lika lång och man kommer

inte närmare målet. Kanske ändå. Sista station. Den kom närmare, men inte målet för resan till det blånande landet Ingenstans.

Jag sitter på förortståget som ska föra mig hem, och jag tänker på dessa meningslösa, hemlösa år bortslösade till ingen nytta. Eller har de varit mig till någon nytta i alla fall? Kanske att de åren lärt mig förstå begränsningen, att vi människor inte är något vidlyftigare, än att vi sopas bort, virvlar ur tillvaron vid första ödespust. Kanske är det inte bara luffaren, den rotlöse och hemlöse vagabonden som reser till Ingenstans? Kanske är mitt tåg i dag på väg till den stationen. Vårt beskäftiga springande hit och dit, vår brådska med livets små bagateller och uppgifter har ett relativt värde, beroende på perspektivet.

På landsvägen ser man saker och ting i grodperspektiv, det är den hemlöses, den utstöttes synvinkel. Men är det inte grodperspektiv på stjärnhimlen, Eiffeltornet, Frihetsgudinnan och pyramiderna, då vi håller oss på vår naturliga plats i tillvaron, myrans? Och vägen från horisontbacken stupar rakt in i evigheten. Hur mikroskopiskt små bör vi inte förefalla Vintergatans lekfulle byggmästare, om han skulle rikta sitt förstoringsglas åt den avkrok i universum där det lilla stoftgrand.

bestörtning över vad de nyss fått se, grep i desperation till vapen mot varann. Tjutande som vilda djur rafsade de åt sig sina klubbor och höjde dem till fruktansvärda slag. I den allmänna villervallan passade Ka på att försvinna. Och med en klang som av kristalliskt glas föll Sanningens spegel utför Mems sluttningar och splittrades i tusen bitar.

I Ifes halmtäckta lerhyddor satt kvinnor och barn otåligt väntande. Men de fick vänta förgäves, ty från det stora slagsmålet på Mem kom ingen av männen levande tillbaka.

Först flera dagar senare återvände Ka.

Han tog ensam byn i besittning, och i samma ögonblick skedde det ett under. För första gången i världshistorien gick solen på allvar upp över Ife, och den lyste som för betalning ända till september, då regnperioden började.

Men vad betydde det att solen sken? Spegeln hade ju gått förlorad!

Och sedan den dagen vet ingen människa längre vad sanning är för någonting.

som vi kallar jorden, av evigheternas vind sopas genom rymderna. Kanske på komposten, på tillvarons självbrinnande avskrädeshög? Det är resan till landet Ingenstans.

Den som ger sig ut på landsvägarna, utan ett öre på fickan, utan att han vet vart han ska ta vägen i hela, vida världen, behöver inte frukta att han ska få det enformigt. Han är både upptäcktsresande och turist, vilket naturligtvis inte hindrar att han kan vara både döv och blind. I så fall har han föga glädje av sina organ. Han måste ha fallenhet för att resa, och personligen har jag grubblat över om det i mitt fall inte berodde på en viss fallenhet för luffaryrket, att jag kunde komma genom de onda åren utan att bli totalt fördärvad, bara litet ärrad och väderfaren. Det är inte så långt mellan luffarens och författarens osäkra, gärning och livssyn.

En gång bodde jag några veckor i ett skjul, på järnvägsområdet i en av våra större städer. Hur jag fann denna tillflyktsort har jag glömt, men det var troligen som så mycket annat en ren tillfällighet. På en mörk och om nätterna föga använd del av spårområdet stod mitt skjul som ett annat egna-hem, visserligen utan några bekvämligheter men dock en bänk att sova på och litet paltor att hölja sig med till skydd mot den värsta nattkylan, ty det var om hösten. Jag glädde mig över min tillflykt och sade mig mer än en gång, att det var många som hade det sämre ställt.

Jag snyggade upp i skjulet och kände mig som en hemlös stackare, som nu äntligen kommit i lugn och ro och skaffat sig eget. Men en vacker natt stod jag förvånad och betraktade den tomma plats där mitt hem hade stått. Man hade under dagens lopp rivit ned och bortfört skjulet, och jag kände mig rotlösare och hemlösare än någonsin. Det enda som kunde stämma mig litet välvilligare mot Statens Järnvägar och den som bar skuld till rivningen var den omständigheten, att man varit fullkomligt ovetande om min existens, och naturligtvis inte kunde ta hänsyn till den, som varken skrivit hyreskontrakt eller betalt någon hyra.

Nästa natt tog jag en bromskur till en plats många mil därifrån, till nya skjul, lador och tegelsmackar. Det finns många skjul i världen, men endast ett som jag betraktat som mitt hem. De andra har endast varit hotell, pensionat, anhalter på resan.

Höstarna då vattnet rann ut och in genom ens trasiga skor, vintrarna då man mestadels saknade överrock och andra varma plagg, och vårarna med sina bottenlösa vägar och sin ombytliga temperatur lindar jag in i den blommiga glömduken och talar om något annat. Och då minns man sommaren, den försonande, varma och behagliga sommarluffen, då man än mer kände sig som turist och hela tillvaron syntes en fattig vagabond lik de blommande ängar och soliga badstränder man slog sig ned vid eller i sakta mak passerade. Sådant är gott att minnas då gråhösten pinar kring knutarna.

Vi trampade landsväg och slipers, mister Dalgren och jag, och avverkade på detta sätt många goda mil. Mister Dalgren hade fått sitt namn på grund av kärlek till engelska glosor, så att man kunde höra vilken sjöboy han var. Yes very well med mera sådant. Han hade enligt egen uppgift stuvat sig med en långtradare till Mexikanska golfen.

I en och annan idyllisk banvaktstuga och bondgård fick vi smörgås, endast någon enstaka gång lagad mat, så man inte skulle bli bortskämd. Man ser där hur vist ödet handlar mot en fattig stackare. Med välvilligt intresse betraktade vi stugornas små täppor med klängrosor, riddarsporrar och astrar. Vi hoppade ur kläderna så snart vi kom till ett soligt vatten-drag och stundom försökte vi oss på att meta.

Efter några veckors stärkande friluftsliv på landsvägarna placerade ödet, med sitt sedvanliga skämtlynnne, mig på en karusell och mister Dalgren på de amerikanska gungbåtarna på ett tivoli. Ett i sanning föga imponerande jobb för en man som krossat atlanten! Vårt gästspel vid tivolit blev dock av kortvarig natur. Vår lön på en krona om dagen och maten var synnerligen otillfredsställande, då kronan oftast uteblev, maten likaså.

— Ni vill inte arbeta, pojkar, sa tivoliägaren då vi hälsade adjö.

— Nej, sa vi. Det är just det. Vi vill inte arbeta.

Vi måste skratta i bedrövelsen. Han kallade det för arbete att sköta hans gamla karusell och hans eländiga gungbåtar. Men hans ord öppnade ens ögon för vad man ansåg om oss. Detta var måhända orsaken till att jag snart nog stod i ordnat arbete, lastade plank på prämar, slet som ett djur och kunde med gott samvete tära min limpa och min falukorv. Det var inte heller någon framtid, men det var karlaktigare än att stå på karusellen.

På hösten var man åter en utarmad och hungrig turist av bromskurar, lastflak och bottenlösa vägar till landet Ingenstans. —

Nu är mitt förortståg framme. Jag plockar ihop mina penaler och letar rätt på biljetten. Det är skillnad på resa då och nu. Nu reser jag hem. Efter många, långa år av hemlös uppbrotsstämning har jag äntligen ett ställe, som jag kallar mitt hem. Och när jag går på vägen mellan villorna förstår jag, att det var hit jag har längtat, ända sedan den tid då jag bodde i ett skjul och med välbehag lade mig att sova på min hårda träbänk, medan regnet smattrade mot takpappen och höststormen klagade kring knutarna.

Lappgubbens Liniment

En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt.

Tekniska Fabriken JAHO

UMEÅ

Tel. 23 54

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Hjonelag med förhinder

När hr Jonas Sackel nått 45 år började han tröttna på ett besvärligt ungarliv och längta efter en livsledsagarinna och ett eget litet hem. Men när det gällde att sätta dessa planer i verket, upptäckte han att huvudstadens berömda kvinnoöverskott var honom till ringa hjälp. Han kände absolut ingen enda kvinnlig varelse, med vilken han skulle vilja förena sina öden. Han hade alltid levat som en enstöring och sällan närmat sig det täcka könet. Nu ville han ha en hustru — men var och hur finna henne?

Hr Sackel rådgjorde med en god vän — det råkade vara undertecknad — som sade:

— Toker, hys inga bekymmer. Stan är full av ogifta kvinnor i varierande åldrar, på jakt efter giftasvilliga ungarlar med god ekonomi. Sätt bara in en liten annons i en tidning. Du får massor av svar och har bara att välja bland överflödet.

Hr Sackel fann rådet gott, och samma dag satte han in en liten annons av det för detta ändamål vanliga slaget. Svar till "Sen lycka", tidningens kontor.

Ett par dagar därefter hörde han efter på kontoret. Där fanns ett 20-tal svar till "Sen lycka". De var samtliga från ensamstående damer i åldern 40—50 år, som längtade till ett hem och en manlig livskamrat. Hr Sackel sorterade bort ett tiotal, som företedde alltför grova brister i vederbörandes språkliga bildning. Han gjorde det med gott samvete, ty i sin annons

hade han bl. a. poängterat att han sökte en *bildad* kvinna. Bland de övriga utvalde han en som sade sig vara barnlös änka i god ekonomisk ställning. Drev en liten vinstgivande affär på Söder. Om den ärade annonsören reflekterade, skulle han bestämma mötesplats i brev till "God och trogen" P. R. Centralpostkontoret.

Hr Sackel skrev ett artigt brev, där han sade sig gärna vilja sammanträffa med och lära känna den ärade dam, som dolde sig under den löftesgivande signaturen "God och trogen". Han föreslog att de skulle mötas nästa onsdag kl. 8 vid Molins fontän i Kungsträdgården. Han skulle vara klädd i grå överrock, mjuk brun hatt och ljusgul kapp med silverkrycka. Om damen accepterade, bad han om svar till "Sen lycka", P. R. med angivande av några motsvarande igenkänningstecken.

Efter ett par dagar hade han svar. "God och trogen" meddelade att hon på angiven tid skulle vara på den föreslagna platsen. Hon skulle ha en liten grå hatt, svart kappa med röd rävboa och en gul handväska. Hon hoppades på ett angenämt möte och god fortsättning.

På onsdagens kväll klädde sig hr Sackel med särskild omsorg. Han tog en ljusgul överrock, ett svart plommonstop — och lämnade kappen hemma. Kl. 8 var han vid Molins fontän

(Forts. å sid. 25)

KATTAN

Varför ett omilt öde förde kattan just i skalden Petrus Stapelbys väg är egentligen fullkomligt obegripligt. Själv tillskriver han detta faktum en underlig nyck hos dem som styr och ställer med ödets bok, ty Petrus Stapelby trodde blint på den boken, och skulle nog ha givit bra mycket för en enda liten titt i den tjocka luntan — om han haft några jordiska ägodelar förstås.

Nå sådana spekulationer är ju ganska ofruktbara. Stapelby mötte kattan, och det gick till så här:

Petrus, Zackeus, Hieronymus Stapelby kom just vandrande genom Humlegården. Hans inre dvaldes dock oändligt långt därifrån, både i tid och rum, men fötterna trampade faktiskt Humlegårdens grusgångar.

Nyss hade han suttit på ett kafé vid Sveavägen. Vanligen brukade han sitta där i flera timmar, men i dag inträffade plötsligt något, som gjorde honom yr av glädje. Han kunde helt enkelt inte sitta stilla.

Saken var den att Stapelbys blickar fallit på en liten notis i tidningen under den stående rubriken: Litterärt. Där stod:

"Kring den unge skalden Petrus Stapelby fylkar sig en samling yngre författare, vilka komma att gå fram under beteckningen: "Ultradikalisterna . . ."

Först lystes hans skäggiga anlete upp av ohämmad lycka. De triviala vardagsmänniskorna vid borden trodde faktiskt att han vunnit högsta vinsten, ty dragningslistan publicerades i samma nummer av tidningen. Stackars Mammonsslavar! Vad brydde sig Stapelby om några futtiga tusenlappar i detta ögonblick. Nej, det var lyckan över att få se sitt eget namn i tryck, som gjorde ansiktet så soligt. Hittills hade ingen vetat vem Petrus Hieronymus Stapelby var, men nu — nu slogs det ner av teleprinters på alla landets tidningsredaktioner.

Minuten därpå var han ute på gatan och i samma ögonblick slog honom en helt ny tanke. Han var — ja, först svindlade tankarna — han var faktiskt en Frödings — en Karlfeldts jämlike. Nu hade Petrus Stapelby beträtt ärones stig —!

Undra på att han var litet vimmelkantig och inte alls visste åt vilket håll fötterna förde honom.

Det var, som sagt, åt Humlegården. Och så stod plötsligt kattan och strök sig mot hans byxben. Långt borta som skalden var i anden, begrep han först inte vad det var för mjukt och lent som kändes mot byxbenet. Sinnets salighet ökades bara, ty det var som lyckans gudinna smekt honom. Men så råkade han titta ner. Där stod kattan.

Lyckans gudinna — hur var det? Bådade inte en katt som kommer till en lycka? Jo minsann.

Petrus lutade sig ner och klappade kattan, som spann och strök så innerligt kärvänligt, som om den känt Petrus i hela sitt liv. Skaldens ögon tårades, inte av ömsinhet för kattan, utan av glädje över sin egen storhet, vilken faktiskt ytterligare ökades genom att kattan kommit till honom. Petrus var sådan att han aldrig odlade vänskap med någon som han inte hade nytta av på ett eller annat sätt. Nu hade han nytta av kattan, som därför fick följa med hem på det möblerade rummet.

Dagen efter sålde Stapelby sin första dikt till en tidning. Naturligtvis kattans förtjänst, resonerade skalden. Men så var det nu inte. Redaktören hade råkat få ögonen på notisen och blivit

riktigt rasande på sig själv över att han aldrig hört namnet Stapelby. Denna brist behöll emellertid redaktören för sig själv. Men samma kväll han haft lyckan att inköpa en av den unge skaldens dikter råkade han sitta i ett litterärt sällskap på Den Gyldene Freden.

— Jag köpte en dikt av Stapelby i dag, sade redaktören i en ton som om detta varit en vardaglig handling.

Sällskapet stirrade ett ögonblick på den talande. Sedan brast de i skratt.

Vad som sedan timade där nere under valven hör egentligen inte alls till historien, men det var verkligen en ganska skamsen redaktör som fram på småtimmarna vinglade hemåt.

Under tiden hade emellertid stora saker inträffat i Stapelbys rum. Lyckan hade mångdubblats, ty kattan låg nu och spann med fyra blinda ungar vid spenarna. Vårdinnan, som varit inne och sett eländet, hade ögonblickligen sagt upp Stapelby. — Om han inte genast gjorde sig av med katterna. Stapelby hade blivit arg och skrikit:

— Vet hut kärring! Vet Ni verkligen vem Ni talar till? Skalden Petrus Stapelby — läs här!

Så höll han tidningen framför näsan på tanten, vilken dock visade sig upprörande illitterat.

— Skalda mej hit å skalda mej dit. En slashas e han, å katterna ska ur lägenheten i denna minut — annars . . .

— Jag skall minsann . . .

— Va va de' du ska? Ljöd i detsamma världens grova bas och dörrhålet förmörkades av en herkulisk gestalt. Orden frös fast på skaldens läppar. Den hotfulla början sjönk i diminuendo och slutet blev i stället:

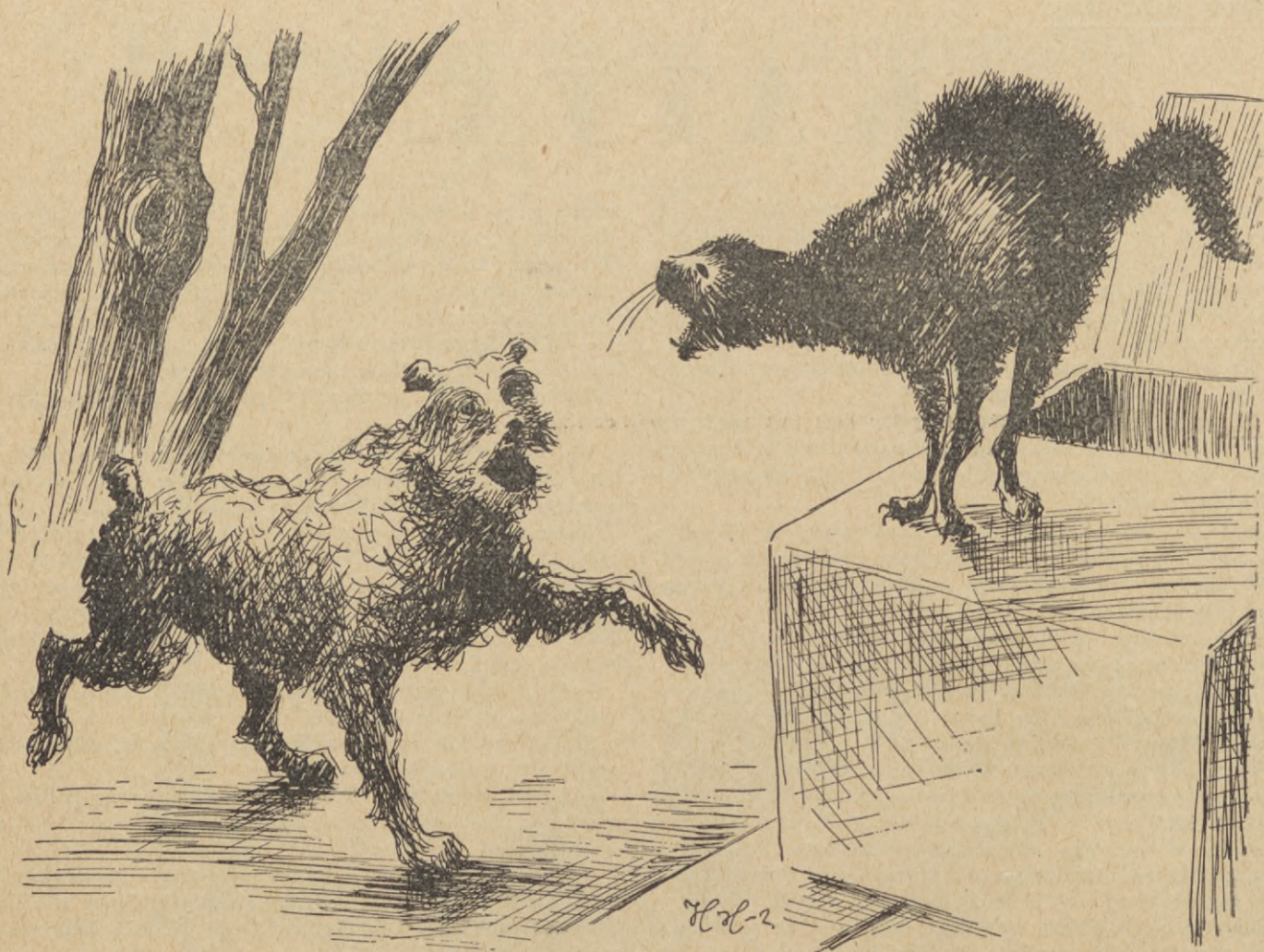
— — ögonblickligen gå bort med katterna.

— Fint gosse. Å stick se'n inte heller själv in snoken här vidare.

Värden axlade sig hotfullt, men ansiktet log och han klappade faderligt skaldens huvud. Denne begrep också att här lönade det sig inte med motsägelser. Som ett lydigt barn tog han därför sitt pick och pack, kattan med ungarna, skäggsax, tvåbit samt ett slitet exemplar av en liten broschyr, "Store mäns ord", varur han brukade hämta sin visdom. Detta var Stapelbys mera konkreta jordiska ägodelar. Men det värdefullaste — snillet — fanns ju i osynlig mätto i skaldens inre.

Ja, så stod då Dantes, Frödings och Karlfeldts jämlike på gatan, utan att riktigt veta varåt han skulle styra sin kosa. Men ingen skall tro att Petrus Stapelby kände sig nedtryckt av omständigheterna. Visst inte. Han var i den ljuvliga åldern då en liten motgång bara blir romantisk. Ja, liksom ökar delikvensens likhet med de store, odödlige. Och hade det inte varit för kattfamjlens skull, så hade faktiskt Stapelby ingenting emot att spatsera på gatorna en natt. Vilka underbara dikter skulle inte födas, vilka . . .

Men nu hade han katterna —! De låg i en stor kartong, som ursprungligen hyst ett bokverk i halvfranska band, som en avbetalningsagent prackat på skalden någon månad tidigare. Det hade varit ett omfångsrikt och fint verk. Hundra bagis hade han fått i antikvariatet, och ännu hade det inte kostat Stapelby ett öre, fast han enligt räkning skulle betala fyra hundra. En бага-

tell om några månader, när namnet Petrus Stapelby låg på var mans läppar, när fotografierna från alla landets tidningar skulle trängas i hans hem —

— Hem — ja, naturligtvis måste han, för katternas skull, skaffa ett sådant. Men var? Han rände trappa upp och trappa ner. Överallt slog tanterna ifrån sig med båda händerna, ty givetvis ville ingen hyrestant ta emot en skald utan ett öre, utan annat bagage än en stor kartong.

Slutligen blev Stapelby trött av allt flänget. Kattorna hade nu blivit honom en black om foten. Han satte sig på en soffa i Järnvägsparken och funderade. Då slog det honom plötsligt att — ja, tanken var så enkel i all sin genialitet — han kunde ju bara ställa ifrån sig kattkartongen och försvinna i vimlet på Vasagatan.

Denna geniala tanke omsattes genast i handling, och där stod kartongen på soffan.

Fem minuter senare kom förre folkskollärare Rosestad förbi på sina vanliga kvällspromenader. Han var så inne i sina filosofiska tankar kring reinkarnationens problem att han inte alls märkte kartongen förrän han suttit på soffan en stund. Ett besynnerligt surr, ungefär som från avlägset motorbuller kom förre skolläraren att titta däråt. Han blev i hast alldeles stel av fasa. En helvetesmaskin!

Som stungen av en orm flög han upp och rusade med ett illvrål ut på gatan.

— En helvetesmaskin, en bomb en . . .

Folk smittades av hans fasa och skrek med, bilar stannade, spårvagnarna var nära att spåra ur, vid inbromsningen och två poliser från Centralens södra utgång kom med pistolerna i högsta hugg till platsen.

Förre skolläraren kunde nu inte längre tala av upphetsningen. Han bara pekade in i mörkret mot parken. Poliserna tassade försiktigt däråt med pistolerna färdiga. De modigaste bland mängden följde efter.

Framför soffan stannade skaran. Den ena polisen petade försiktigt med sin sabel på kartongen. Ett fräsande blev svaret, och skaran tappade ett ögonblick andan. Nu, tänkte de. Men ingenting hände — om man undantar ett krafande från kartongens inre.

Polismannen petade igen. Ett nytt fräsande, ännu starkare än det första.

— Bort, skrek polisen. Nu smäller det.

Och mängden drog sig förfärad bakåt.

Emellertid: allting haver en ände. Så ock detta.

Plötsligt kom en terrier sättande. Han sprang rakt på kartongen med håret på ände, vält ner den och började ivrigt bita i ena hörnet, under folkets förskräckta rop.

Men knappt hade hunden fått upp ett hål, förrän en svart katta for upp och på hunden. Det blev ett slagsmål och ett tju-tande och ett fräsande, vars make väl aldrig tidigare hörts på

Sture Wahlström:

Farväl till ”den ljusblåe”

Fil. doktor Allan Ljung, Aftonpostens litterära allt i allo, promenerade denna strålande oktobereftermiddag tillsammans med strävåriga foxterriern Tim kors och tvärs genom Långholmsparken. Det vill säga, egentligen var det bara husse som i bokstavlig mening promenerade — Tim struntade alldeles i allt vad *soignerade* promenadfasoner hette. Han tog ett krumsprång när det föll honom in, skällde ut en kråka eller en gråsparv ibland, krafasade i en lövhög eller bet i en pinne. Tim var, som envar kan förstå, ett mycket impulsivt och temperamentsfullt djur: en äkta och oförfalskad representant för sin ras.

Tims husse var också äkta och oförfalskad. På sitt sätt. Motståndarna i en del konkurrensvisor hade enats om att för all framtid kalla honom ”Den ljusblåe”. Nåja, till sin yttre habitus gav nu inte doktor Ljung precis något intryck av blåhet; han hade ett hopknipt drag kring munnen, hårda grå ögon, slappa kinder och en ganska spetsig näsa. Han var sannerligen inte vad man säger tvålfager. Hans klädsel bekräftade sanningen av en mycket gammal sats: don efter person. Alltid mörka kostymer, alltid en svart, mycket höftinsvängd paletå, hög snibbrage, mörk slips med nästan osynliga effektprickar, mörkgrå handskar, plommonstop. På senaste tiden hade han lagt sig till med en silverkrykad kapp: femtioårspresent bland många andra.

Således inte ljusblå på något sätt till sitt yttre. Nej, all blåheten satt invärtes hos den gode doktor Allan Ljung. Han var den borne idealisten, alltid redo att som en hök slå ned på varje ansats till mer eller mindre extrem modernism. Något fult och smutsigt kunde han ej tåla i konsten och litteraturen; han mo-

detta ordentliga ställe. Hårtofsar flög som dun ur en fjäderkudde och poliserna som sökte skilja de stridande åt blev både klösta och bitna.

När allt åter blivit stilla, när matte hämtat sin sönderriyva hund och kattan segerstolt åter lagt sig hos ungarna, skred folket fram och tittade ner i kartongens djup.

— Hon har ungar, stackarn, sade de.

En polis tittade på kartongen. Där stod en adress:

Författaren Petrus Stapelby

Döbelngatan 99, 3 tr. ö. g.

Så tog han kartongen till polisstationen och någon timme senare ringde det på hos Stapelbys före detta värdfolk.

— Vi har hittat en kartong med katter, som författaren måtte ha glömt i Järnvägsparken. Vårdinnan svimmade först och körde sedan bort budet.

— Här har inte bött någon Stapelby på länge.

Men under tiden allt detta pågått hade kattan försvunnit ur kartongen och tagit med sig alla fyra ungarna. Och var de nu finns vet ingen bestämt, men det påstås att de dagen därpå hittades under värdinnans säng. Ingen vet emellertid säkert.

biliserade mot sådant hela arméer av ljusblåa men samtidigt också stål hårda ord. Hans ideella övertygelse var orubblig — åtminstone i Aftonpostens spalter. Ja, och så förstås i kollegers sällskap på Strand och Operakällaren. I hemmet, tillsammans med hustru och barn, hände det däremot tämligen ofta att idealisten fick vika för tvivlaren och hysterikern.

Som nu i dag till exempel! Först ett synnerligen högljutt och meningslöst gräl med hustrun och ungarna, sedan en spår-vagnskonduktör som var nosig, därefter ett anonymt brev från en av Aftonpostens läsare och slutligen, som kronan på det hela, hade det anlant en surrealistisk roman, som med det snaraste måste anmälas.

Vem kunde bli glad åt slikt? Idealisten Allan Ljung kunde det i varje fall icke.

Och som Tim bar sig åt sedan! Att det aldrig skulle gå att lära den hunden vanligt byrackevett ens. Se där! — där sprang han nu mitt i någon smörja igen . . .

— Tim!

Lustigt gläfs från den tillropade.

— Tim!

Nytt gläfs jämte krumsprång.

— Tim! Hör du inte? . . . Jäklar . . .

Den levnadsglade hunden satte frejdigt kurs på en kråka. Husse resignerade, stannade och tände en cigarr. En yngre herre kom i detsamma gående framåt en av de smala, slingrande grusgångarna. Ljung såg att det var hans gamle antagonist i Nya Morgonbladet, den cyniske kåsören Almborg.

Han vände hastigt ryggen till för att slippa hälsa. Hur tusan kunde Almborg ha förrirat sig just hit — han bodde ju i en annan stadsdel. Men när oturen var framme så . . .

Plötsligt hördes en röst — det var tyvärr Almborgs — säga:

— Goddag, doktorn. Det här var faktiskt en överraskning.

(Forts. å sid. 27)

Skiljas och giftas...

Att i denna sedelärande berättelses början placera den s. k. hjälten — underbara atavism från missromanernas gyllne tid! — i en halvsjum väntsal vid femtiden en gråkall vintermorgon måste för många ärad läsare framstå som ett avskräckande missgrepp från återberättarens sida. Ty de reminiscenser en dylik publik lokal kan uppväcka brukar icke tillhöra dem man återvänder till med glädje och rörelse.

Men — tyvärr — i denna trista miljö återfinns vi advokat Berndt Holm, ovan kallad "hjärte", med skilsmässor till specialité. Skilsmässan i detta speciella fall från yttervärlden kunde han dock inte skylla på någon äktenskapsmissräknad klient. Han måste kallas för svarande i eget mål och han svor tyst för sig själv över den romantiska dumhet som placerat honom i denna förgård till ett varmare ställe. Och hans vokabulär mot svaranden-atterbomsefterföljaren i hans inre som plötsligt dykt upp i den trygga paragrafvärlden var av den art att den knappast lämpat sig inför ett högtidligt juridiskt forum.

— En idiot var han, minst sagt, som satt här och väntade på ett tåg som aldrig kom, medan Schweiz' alper, Rivierans sollandskap och Venedigs gondolgator skrattade högt åt honom i grälla färgflabb från de nerrökta väggarna.

Den sekundära orsaken till att han nu suttit här ett par timmar tillsammans med utströdda olyckskamrater på tørtymässiga spjalbänkar — den hade en sömning stins förklarar med ett ymnigt snöfall norröver, som gjort alla beräkningar över-

flödiga ifråga om det väntade tågets ankomst. Sveriges Kommunikationer, filosoferade han bittert, var faktiskt en värdelös lektyr, som kunde säljas billigt till pankas soffliggare med resefeber.

Men den egentliga orsaken? Så här hade det gått till. Han hade vunnit — som vanligt kunde han ha tillagt — ett segslitet mål för en av sina klienter, och denne hade tyckt att en gemensam middag kunde vara en värdig form för firandet av motpartens uteblivna champagnetal. Nåja, middagen hade varit så god, som goda middagar brukar vara och vid kaffet och likören var man naturligtvis du och bror.

Och — nu skall vi strax finna anledningen till att advokat Berndt Holm hamnat i nyssnämnda penibla omgivning istället för att befinna sig i sitt väl ombonade sovrum. Musiken hade för en stund omöjliggjort varje normal samtalston, (två snöskottarbiträden kunde eventuellt ha utbytt några gängse fraser. Gå åt andra siidan!! Kom igen!! etc.), men sedan den tystnat i en skrällande batterifinal med sista skriket från "over there", hade hans klient plötsligt yttrat, omedveten om de enkla ordens effekt:

— Tänk att min kusin skulle gå och skilja sig också! Jag vet inte om bror känner till namnet, men fideikommisset hon hamnade på med kärlek och loven för tre år sen, det är ju välbekant som det nordligaste i landet. Om hon tröttnat på spökerna eller mannen, det vet jag faktiskt inte.

Det var i detta ögonblick Berndt Holm hade förvandlats till den dubbelgångare vi hört honom smäda med invektivens mångfald. Romantikens blå blomma hade med ens slagit ut i hans paragrafomslingrade hjärta, omgivningen var glömd för ett Minne Som Vaknat! Orkestern tog ett nytt struptag på instrumenten för att frampressa "A yankees dream of life", men det var inte den drömmen som kommit honom att luta sig tvärs över bordet och i versaler utstöta:

— Menar du att MARIE-LOUISE skall skiljas?

— Jaså du känner min kusin? Vilket sammanträffande! Förtjusande flicka innan hon gifte sig, åja, de här åren kan väl inte ha farit så hårt fram med henne för den delen. Träffat hennes man ett par gånger, men aldrig begripit vad hon sett hos den lantjunkarn. Av utgången att döma har hon väl inte begripit det själv heller.

Nu hade vår hjälte definitivt övergått i ett somnambult tillstånd som medfört ett hastigt farväl från en något förvånad klient-broder — "Du förstår jag har ett sammanträde, som jag totalt höll på att glömma" — bil till Centralen, biljett till norrlandståget, som bara tycktes ha avvaktat den otillräkneliges ankomst för att sätta sig i rörelse mot polcirkeln. Han var på väg till Henne, sin gymnasisttids serenadflicka — Marie-Louise! Hon fri! En sådan chans måste gripas i flykten . . .

Men företag av sådan och liknande art rubbas betänkligt ur sin självklarhets lysande bana, när ett tågomyte med åtföljande försening låter företagets upphovsman närma sig cellfångens ångerskakade själsläge i en nattlig väntsals fördömmelse.

Med uppknäppt skjortknapp, men med den hoprullade röda flaggan som emblem på sin värdighet, klev stinsen just in i nämnda lokal för att meddela sin trötta hjord något, som i realiteten innebar att med snöplog och tur, kunde man inställa sig på ett par timmar till i halvslummer eller affischbetraktande.

Han flyttade sig närmare den halvlocknade järnkaminen, slog upp rockkragen och drog ner hattbrättet över ögonen. Och han upptäckte att just nu längtade han mer efter en läskande grogg än efter Henne.

— Nöt, sade han till sig själv, van att utreda . . . ha bevis . . . tänka logiskt. Jo, jag tackar jag! Som en vårförläskad pubertetsyngling bär du dig åt, vuxna karl! Känd skilsmäsoadvokat på väg att träffa en gift ungdomsdårskap, som man inte ens vet riktigt om hon är skild ännu! Men du blir väl sönderslagen av hennes man och utskrattad av henne själv. Mannen skulle ju vara utomlands hade hans klient sagt, men nu grep honom misstanken att mannen naturligtvis måste ha kommit tillbaka och att den Underbara Försoningens Lycka var det enda som skulle möta hans eget fåraktiga anlete vid ankomsten. Men — det andra tåget, det som gick tillbaks söderut, skulle ju möta det här olyckståget han tänkt att ta, kom han ihåg plötsligt. **En räddning var möjlig!** Med bibehållen värdighet kunde han återvända till sitt lugna ungarliv och glömma den här löjliga episoden under åsynen av en bensprattlande revy från främre parkett. Vid detta beslut kunde han nu i lugn och ro och i den halvsömn, som kaminens värme skänkte, utfylla dragen i Hennes sköna nuna, som han mindes den. Och trots allt, förstod han, att just hon var den utsökta huvudrätten på allt livsmeny, där smörgåsbordets lockelser lämnat honom lagom likgiltig.

Han hade faktiskt friat till Marie-Louise en gång i ungdomligt övermod. Men då hade hon sagt, att hon aldrig skulle kunna älska en blivande advokat, som skulle försörja henne på skilsmäsoarvoden. Hans förklaring att en skilsmäsoadvokats yrke var lika hederligt som den vigande prästens, hade bara fram-

lockat hennes tårar, en spetsnäsduk och orden: Du älskar mig inte, annars skulle du inte kunna säga så!

Nå, när hon nu måste veta allt om en fideikommissaries kärlek, kanske hon blivit livsklokare. Men, — nu hade den här förbaskade väntsalen gjort honom klokare också. Han skulle resa hem, och ett återfall i romantikens blöta träsk skulle han nog akta sig för.

Äntligen kom tåget — d. v. s. det han sist bestämt sig för. Nu hade invektiverna mot den upptäckte dubbelgångaren slutat att flöda, och med återvunnen självbehärskning och den värdighet som måste vila kring hans yrke, hade han sjunkit ner i en ensam andra-klasskupé.

Innan rälsskarvarnas monotona sjungande ännu hade börjat hade han nått det temporära Nirvana som heter en ljuv slummer.

Men — nu inträder *Miraklet på scenen!* Han vaknade till av ett glittrande skratt. Det var Hon som satt mittemot honom.

— Du! sade hon och skrattade fortfarande.

— Du! sade han, och gnuggade sig i ögonen som en sådan situation brukar kräva. Är det verkligen Du? tillade han ologiskt, som en logisk fortsättning.

— Jag tar tillbaks vad jag sade sist, sade hon. Vill du ordna min skilsmässa? Men jag känner en underbar präst också . . . sedan! tillade hon med den klädsamma rodnad som klär en dam i dylika ögonblick.

Om den ärade läsaren anser en lång kyss efteråt som omaralisk därför att den försiggår i en andraklass-kupé på hela svenska folkets järnväg — då återstår bara att sluta med "de gustibus non est disputandum" . . .

— ★ —

Hjonelag med . . . (Forts. fr. sid. 20)

och satte sig på en bänk. Det blåste en bitande vind, och platsen var alldeles folktom.

Fem minuter över 8 anlände en medelålders mycket korpulent dam, såg sig omkring och satte sig på en bänk ett stycke ifrån hr Sackel. Hon hade en svart hatt, brun ulster och en grå handväska.

Hr Sackel tittade i smyg på den medelålders damen — och denna tittade i smyg på honom. Efter en stund reste sig hr Sackel och flanerade långsamt upp mot Gustaf-Adolfs torg. Han skrattade i mjugg och tänkte:

— Den där apan, det var naturligtvis hon. En god idé av mig att klä mig lite annorlunda än jag lovat. Hade hon gjort några närmanden, så hade jag helt enkelt visat mig komplett oförstående. För herre gud, även om man är 45 år, så behöver man väl inte hålla till godo med en gammal harpa, som ser ut som . . . och 55 var hon minst! Men tänk, att hon var lika slug som jag . . . ordentligt utspökad . . . ojoj, fruntimmer kan vara sluga, dom också . . .

Strax därefter reste sig den medelålders damen och gick åt motsatt håll. Men hennes tankar gick i samma riktning:

Det var *han*, det kände jag på mej! Det var väl tur att jag kom på den idén att styra ut mej så här . . . jag undrar om han misstänkte någe . . . Nå, det ger jag sjutton i, för jag vill inte ha en sån där tjock buffel med eldröd näsa . . . säkert en fylltratt . . . han skulle snart ha supit opp mina pengar . . . "Sen Lycka" . . . haha . . . och en sån illmarig en, att klä sig så där, tvärtemot vad som var överenskommet . . . Fulla av falskhet, det är just vad alla karlar är . . .

Jag känner hr Sackel, och jag vet att han fortfarande är ungar. Men om fru "God och Trogen" funnit någon "sen lycka" på annat håll, därom vet jag ingenting . . .

Bes.

MARIE och PIERRE CURIE, radiums upptäckare

Synopsis: Marie Sklodowska, dotter till en fattig polsk professor, föddes i Warszawa 1867. I likhet med sina syskon är hon mycket begåvad. För att hjälpa sin äldre syster Bronislava att i Paris studera till läkare tar hon först plats som guvernant hos en rik godsägarfamilj. Hennes högsta åstundan är likväl att själv få komma till Paris för att fortsätta sina studier. Vid 24 års ålder får hon äntligen tillfälle att förverkliga sin dröm. Systemen, som gift sig med en landsflyktig polsk läkare, Casimir Dluski, tar emot henne i sitt hem . . .

Men om kvällarna är deras gästfria hem en mötesplats för landsmän i forskningsringen. Bronislava är en charmant värdinna, som med små medel förstår att skapa en trivsamt atmosfär. Bland de besökande finner man ibland en ung utsvulten musiker med kopparrött hår.

En dag skall hans konst hyllas av miljoner musikälskare i hela världen. En dag skall han utnämnas till konseljpresident i det fria Polen. Hans namn är Paderevski . . .

SKA DU INTE VARA MED OCH DANSA, MARIE?

Aftnarna i systemens hem bli oföreglömliga stunder i Maries liv. De skänka henne dock icke den ro hon behöver för sina studier. Vägen till Sorbonne från den plats där Dluski's bo är också alltför lång. Hon har helt enkelt inte råd att åka buss två gånger om dagen. Hon beslutar se sig om efter ett billigt rum.

DET KOSTAR 15 FRANCS I MÅNADEN, MADEMOISELLE..

I Quartier Latin finner hon till slut den bostad, som bäst passar ihop med hennes ekonomiska tillgångar. Dessa utgöres — inberäknat de små belopp fadern skickar henne — av ungefär 40 rubel i månaden.

NÄR DU FÅTT BO I DET HÄR KYFFET EN TID KOMMER DU NOG TILLBAKA TILL OSS, MARIE..

"Lyan" är ett vindsrum, 6 trappor upp, som får sitt ljus från en fönsterglugg i det sluttande taket. Möblerna, som delvis äro Maries egna, äro av det enklaste slag och bestå av ett omålat bord, en köksstol, en hopfällbar järnsäng och en kamin.

VI ÄR BJUDNA PÅ TE HOS WAWRINSKY'S. DU FÖLJER VÄL MED, MARIE?

På ett litet spritkök lagar hon sin enkla mat, som vanligen består av te och smörgås. Vännerna, som ibland komma på besök, äro landsmän, lika fattiga som hon själv. Ibland ordna de små fester eller en enkel teaterföreläsning.

Vid en patriotisk fest, anordnad av bildhuggaren Waszinkowski, får Marie utföra Polonias roll i en tablå som föreställer "Polen slitande sina bojar". Men snart upptäcker Marie att även dessa enkla nöjen . . .

. . . hindra henne i hennes arbete. Ingenting får händanefter inkräkta på hennes studier. För att spara på lyset — och på det kolförråd som hon själv måste bära upp för de sex branta trappon . . .

Farväl till...

(Forts. fr. sid. 23)

Ljung vände sig stelt om och sträckte oändligt sakta fram handen. Tim kom i samma ögonblick hoppande.

— Tim! Tim . . .

Ack, för sent — kåsörens välpressade byxben hade redan erhållit några mycket framträdande märken efter Tims smutsiga tassar.

— Det var då tusan till hund! Jag förstår mig inte på det djuret. Men — hm — redaktörn är kanske djurvän, så att . . .

— Javisst. Jag har hund själv. En boxer. Förbaskat trevlig jycke.

— Vasa? — ja, en boxer. Tysk?

— Ja.

— Hm, jaha — och de där fläckarna . . . Sabla hund! Vet redaktörn någon bra uppfostringsmetod för terriers? Jag har provat allt, men ingenting tycks hjälpa. Titta nu så han bär sig åt i skräphögen där!

— Typiskt och naturligt för rasen, skrattade Alberg. Men för sjutton, nu får jag visst skynda mig — jag måste vara på tidningen om en halvtimme. Har doktorn ingen tjänstgöring i dag?

— Nej, mumlade Ljung. För övrigt har jag börjat tröttna på det evinnerliga recenserandet. Jag tycker inte om de moderna romanerna, de plågar mig.

— Såå! Men tendenserna är ju dock något mindre primitivistiska numera, eller hur?

— Det har jag inte märkt, svarade Ljung iskallt.

Kåsören Alberg log ett flertydigt leende, lyfte på hatten och försvann mellan de avlödade ekarna och lönnarna.

Ljung blev på allt miserablare humör, under det han med makliga steg fortsatte sin promenad. Han kom bland annat att tänka på den bok, han recenserat i går. Han hade avfärdat den med överlägsen ironi samt påpekat, att det var ett upprörande medvetenhetsslöseri att trycka slik goja. Bokens författare, en debutant för övrigt, skulle säkerligen komma att känna sig djupt sårad; men det var inte mer än rätt åt honom, tyckte Ljung. Dravel var och förblev dravel, den saken var solklar. Man kunde, så sant som det fanns gudomliga makter i kaos, bli galen av tredjedelen. Varför i all rimlighets namn måste var- enda ung författare så till den obeskrivliga grad försjunka i och rota i sig själv? Att de inte förmådde se de stora, de verkliga ideella, de etiskt upphöjda motiv, varav det vamlade kring land och stad! Vad skulle det tjäna till, att ideligen, ideligen tjata om sin egen futtiga, litteraturförgiftade själ? Det var dekadans, blindhet och brist på social och nationell ansvarskänsla.

Doktor Allan Ljung blev för varje steg han tog alltmer led åt världen av människorna. Tim glömde han nästan bort, tills han slutligen snubblade över det fatala djuret och var nära att falla framstupa.

— Vad i . . .

Han svalde hastigt den svordom, han ämnat undslippa sig, ty alldeles i närheten uppenbarade sig två unga damer, vilka pratade och fnissade på just det sätt som brukade göra honom både arg och förlägen.

I brist på annan avledande sysselsättning böjde han sig ned och klappade Tim och fick därvid se att denna bar något i munnen. Det var en anteckningsbok med svarta vaxdukspärm.

Nu begrep han, varför han snubblat nyss. Tim hade naturligtvis legat och vaktat sitt fynd — ville väl visa det för husse? Husse var emellertid en mycket försiktig general. Han såg

sig först noga omkring åt alla håll, sedan tog han ifrån hundens boken, betraktade den några sekunder och slog därefter upp en sida på måfå.

Vad i all världen stor det! "Om det svider aldrig så i köttet, så försök ändå stå fast".

Ett uttryck av fundersam häpnad smög sig över doktor Ljungs karga anletsdrag. Tim viftade med sin svansstump, som ville han säga: Trevlig bok jag hittade, eller hur?

Det är visserligen en smula kyligt, tänkte Ljung i nästa ögonblick, men en liten, liten stund törs jag väl i alla fall sätta mig på den där bänken . . .

Sagt och gjort. Han satte sig på bänken och var snart uppe i läsningen av följande mystiska rader:

"21 okt.

Jag sköter mig inte. Har svårt att hålla det program, jag föresatt mig. Arbeta, arbeta och åter arbeta . . . det är enda räddningen. Men allt är så svårt, så svårt . . . Det är synd om alla människor som ha det som jag.

Nu — nu — det måste gå — måste bli ett slut. Aldrig mera, aldrig mera . . ."

På nästa sida stod det:

"Livet är svårt. Men det är mina nerver — bara mina nerver. Hur väl kommer jag härnäst inte att förstå alla olyckliga stackare — alla som lida och icke kunna finna förståelse någonstades. Jag är så nere som en människan kan vara. Det är väl 'den fixa idén' som förstört mig . . . Ah, att vara som en fånge . . ."

Doktor Ljungs häpnad förbyttes i gapande stumhet. Här var tydligen ett "document humain", eller åtminstone ett högst välgående fragment av ett sådant. Men vad stod det här . . .

"På hedersord: det skall vara slut nu. Nu, nu!"

Och på en annan sida:

"Känner mig hypernervös. Är djupt nere. Djupt, djupt! Att gå uppåt är oändligt mödosamt, men det skall gå, det måste gå. Vad som än händer och sker. Gud i himlen . . . bara denna gång . . . men jag älskar honom, älskar honom obeskrivligt! Ingen återvändo? Den andliga styrkan är avgörande — kroppen är dess verktyg, dess — jag vet inte vad. Man måste göra både kropp och själ starka.

Ett fullständigt vrak är jag. Förfallen. Liknöjd inför nästan allting. Är så djupt olycklig med S., men vill inte tala om det för honom . . . trots allt . . .

Vi få se . . . Ah, usla eländiga liv . . ."

Doktor Ljung bläddrade febrilt i boken — nej, det fanns ingenting mera. Jo, en rad till. Det stod: "Om hjärtat värker aldrig så — du dör inte i alla fall."

Men fanns det inte något namn på människan? Jo, högst uppe i pärmhörnet — vad stod det? Ingrid. Jaha, Ingrid, ja. Det var allt.

— Vov!

Det var Tim som otåligt gjorde sig påmind.

Men husse blott stirrade ut i rynken.

— Vov-vov-vov!

— Hm . . . mjaha du, Tim . . .

— Vov-vov!

— Ja, ja . . .

Först nu klappade husse sin hund.

— Om vi skulle ta och gå hem till matte nu, Tim. Hem till matte!

Hunden lystrade ivrigt till den särskilda betongen på ordet "matte" och viftade allt vad han orkade med svansen.

— — —

Hemkommen satte sig filosofie doktor Allan Ljung i en be-

kväm fåtölj, tände en Aromatica och betraktade tankfullt rök-slingorna, som långsamt sökte sig upp mot taket.

Allan Ljung, märket A. L. i Aftonposten, hade fått något minst sagt oförutsett att tänka på. Här hade han nu i många och långa år gått fram och tillbaka mellan sitt hem och redaktionen, skrivit recensioner, artiklar, en och annan ledare — och allt hade, kunde man säga, varit synnerligen gott och väl. Men så råkade han hitta en simpel anteckningsbok på en grusgång i en park — eller rättare, det var Tim som hittat den. Ja, och därmed var hux flux en liten revolution i gång djupt nere i hans kritikersjäl. Han hade plötsligt börjat känna ett sådant djupt medlidande med den unge debutant, han i gårdagens tidning så grundligt nedklubbade. Hade han kanske gjort en olycklig än olyckligare? Boken handlade om kärlek, en vild, disharmonisk kärlek, som drucknade i råhet och fulhet. Men varför just råhet och fulhet? Jo, därför att livet för det mesta inte bjöd på något annat, påstod författaren. Men diktning borde ju vara positiv, uppbyggande. Människorna behövde något att glädja sig åt, att tro på, att hålla fast vid. De borde inte få spegelbilder, de borde få vackra tavlor, avbildande något av fullhet och rikedom.

Om det nu fanns några vackra tavlor, ja. Just det. Och förresten kunde nog tavlor bli *alltför* vackra.

Hade han kanske rentav, tack vare sin etiska och estetiska ortodoxism, gått och fört en medmänniska närmare undergången? Förfärliga tanke!

— Allan!

Fru Ljung stod i dörren.

— Ja, vad är det? frågade han tankspritt.

— Jag tänkte bara höra, om du har lust att ta Jan med dig på bio. Han vill så gärna se "Brokiga pantern".

— Brokiga pantern . . . Nej, jag har nog inte tid, tror jag. Jag måste arbeta en stund. Skulle inte Elsie kunna följa med honom om han nu inte vill gå ensam?

— Visst vill han gå ensam, men du brukar ju alltid säga att . . .

— Låt honom gå bara!

— Men . . .

— Ähjo, han är hela nio år — han ska inte klemas bort.

Fru Ljung sände sin man en lång, undrande blick, varpå hon tyst avlägsnade sig.

Man kan behöva en smula ro, tänkte doktor Ljung och såg mot dörren. Han hatade stängda dörrar. Hade i hela sitt liv hyst en viss svärdefinierbar rädsla för dem. Man kunde ju aldrig veta vad som fanns på andra sidan. I en del filmer brukade man ställa ett frackklätt lik mot en dörr och låta det dråsa in över en societetsdam eller en flegmatisk betjänt. Och en annan sak: det fanns nyckelhål i de allra flesta dörrar . . .

Men om han skulle ta och titta på den där boken igen. Försiktigt, nästan med andakt tog han upp den ur fickan och läste på nytt igenom det om ytterlig livsleda tydligt vittnande innehållet. Skulle det verkligen kunna vara möjligt, att den som skrivit raderna begått självmord!

Sannerligen ganska makabert. Högst ironiskt mot en medelålders litteratordoktor, som hade det ekonomiskt välbeställt, ägde en relativt ung och vacker hustru, tre barn, en köpt våning och sommarställe i skärgården. Fast — i alla fall — om inte det varit för den där debutantens skull . . .

Nej, tänkte Ljung, det duger inte att sitta här och fundera — jag går ut och går en stund innan sängdags.

I ett gathörn köpte han konkurrentavisan Aftonnytt. En rubrik på första sidan stack honom genast i ögonen: "Liket av

ung kvinna funnet vid Långholmen." Underrubrikerna lödo: "Tragiska omständigheter blottade", "Olyckligt äktenskap huvudmotivet."

Han stod på trottoaren och jagade igenom notisen, vilken bland annat upplyste om att den unga kvinnan varit gift i cirka fyra år samt att hon ofta setts i sällskap med en ung man, som påstods vara direktör i en kolfirma. I hemmet hade förekommit ständiga slitningar etc. Äkta mannen var till yrket verkstadsarbetare och för närvarande intagen på ett alkoholisthem.

Doktor Ljung vek ihop tidningen, stoppade den i fickan och gick sedan hem och satte sig framför skrivbordet. Han skulle skriva ett brev, hade han bestämt sig för. Ett brev till den unge författaren, som han i gårdagens recension sagt vara "en dillande egocentriker". Brevet skulle få formen av en ursäkt.

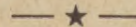
Ty — den unge debutanten var kanske ändå en begåvning, resonerade Ljung. Verkligheten hade så gott som övertygat honom om den saken. Ja, verkligheten hade mera än så, den hade på några timmar fyllt honom med en ödmjukhet som han aldrig tidigare känt.

I morgon skulle han i Aftonposten skriva något gott om den unga, kämpande litteraturen; och han skulle dessutom skriva något om simpel sensationsjournalistik och hyenementalitet. Hans värdighet skulle icke behöva bli lidande därpå, snarare tvärtom.

Och sedan . . . Sedan skulle han måhända bättre än tidigare komma att förstå och uppskatta kåsören Almbergs cynismer (vilka säkerligen emanerade ur äkta social ambition) och terriern Tims ohämmade livslust.

Jag är ju snart gammal, resonerade doktor Ljung, och min skyldighet bör vara att tränga till botten av den nya generationens problem. Jag har nog varit för blind, för intolerant. — Men jag har fått en varning, en uppryckning; — jag har bibringats ett livsfrämjande exempel.

Farväl till "Den ljusblåe" — i den mån min förmåga räcker!

Tbc-vården i Stockholm kommer att inom en snar framtid överflyttas från Sjukhusdirektionen till socialroteln, enligt en uppgift i M. T. Sjukhusborgarrådet Mårtens anser det lämpligare att socialroteln tar hand om tbc-vården emedan vårdformerna till allra största delen utgöras av sociala hjälpåtgärder och har därför tagit initiativet till överflyttningen.

När Eder cykel eller motorcykel

skall repareras eller renoveras

kom till oss!

Omborrningar, svetsning och sprutlackering samt allt vad till branschen hör utföres av skickliga fackmän!

CYKEL & MOTORCENTRALEN

Garnisonsgatan 28, Boden. Tel. 1925.

Filial: Kungsgatan 10. Tel. 2223.

De Lungsjukas Riksförbund

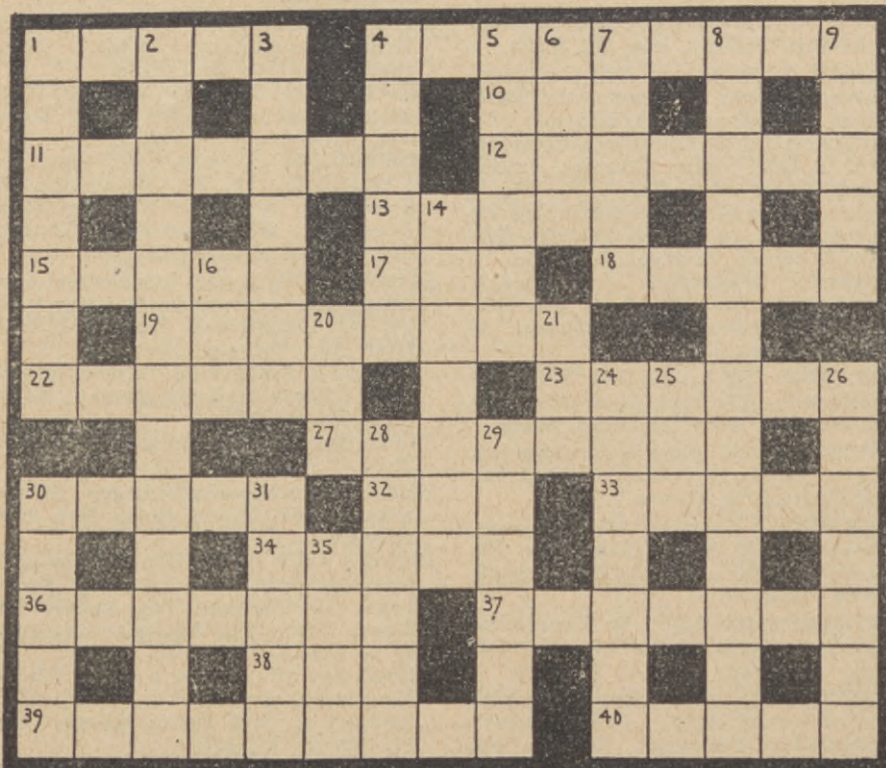
Kocksgatan 15, Stockholm.
Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.
Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.
Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. fru Alva Bengtsson, Hantverk.-g. 12, Karlshamn. Korresp. Gösta Hansson, Gyllenstiernas väg 11 a, Karlskrona.
- BOLLNÄS:** Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. V. Brolin, sekr. Birg. Andersson, Fack 34 (för bägge) Bollnäs.
- BORÄS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.
- ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Erik Norgren, Djurgårdsv. 16, Eskilstuna. Tel. 364 39. Föreningens postgiro 28 49 47.
- ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.
- FALUN:** De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge, sekr. Gunnar Isaksson, Falun.
- FORSBACKA:** Forsbacka Konvalescentförening. Ordf. Helge E. Tronelius, Storgatan 18, Forsbacka.
- GÄVLE:** Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs, 35, Gävle.
- GÄVLEBORGS** Centralorganisation för Lungtuberkulösa. Ordf. Knut Elfström, Box 8121, Sandviken 3.
- GÖTEBORGS:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02).
- HALLANDS LÄN:** Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. och korresp. John Höög, Postfack 12, Varberg.
Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.
Mellersta Hallands Konvalescentförening. Ordf. Sune Nilsson, Askhult, Morup, tel. Morup 74.
Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.
Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.
- HOFORS:** Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I, sekr. Helge Sundström, Box 471, Hofors I.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Kungsgat. 6, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337, sekr. Carl Carlbohm, Strömborgsgat. 46, tel. 3890.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Bruksgatan 45, sekr. Sven G. Carlberg, Triangelgatan 3, Höganäs.
- JÖNKÖPINGS LÄN:** Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Josef Svensson. Sekr. Hugo Staaf.
Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Jo-
- sef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Postgiro 27 78 70.
Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Wilhelm Gustavsson, Gärdesvägen 9, Värnamo.
- KALIX:** Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.
- KALMAR LÄN:** Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korresp.: Carl Hellström, Ståthållaregat. 13, Kalmar.
Sektioner: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. o. korresp. Sigfrid Celander, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.
Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. V. ordf. och korresp. Sigvard Nordberg, Sturegat. 2, Nybro.
Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och korresp. K. E. Palmgren, Hallströmsgat. 70, Västervik. Tel. 1551.
- KARLSTAD:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Karlstad. Ordf. Stig Bohlin, Skoghall, sekr. Ove Nord, Skåre.
- KIRUNA:** Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.
- KRAMFORS:** Kramfors Konvalescentförening. Ordf. Egon Kärén, Box 946, Kramfors. Sekr. Gerhard Olsén, Box 40, ÖSTBYDAL.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Korresp. Sigv. Thomasson, Åby 10, Klippan.
- KRONOBERGS LÄN:** Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 2188, sekr. Stig Karlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Exp. Fiskaregränden 31, Postfack 113.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, tel. 3519. Korresp. Alvar Thurfjell, Tullgat. 27, Luleå.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990).
- LYCKSELE:** Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbacksgatan 2 B, Malmö.
- MALMÖHUS LÄN:** Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrerat. 3, Malmö.
- MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Fredr. Ångman, sekr. Sixten Lindeskär. Tel. 569 15.
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Box 520, Luleå 2. Tel. 1424.
- NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden.
- NORRKÖPING:** De Lungsjukas Förening och Understödsfond u. p. a. i Norrköping, Skolgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos, sekr. Gunnar Malmqvist.
- PITEÅ:** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Carlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730.
- RÅNEÅ:** Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.
- SANDVIKEN:** Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. och korresp. Oscar Engberg, Bessemergatan 5, Sandviken.
- SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.
- SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsgat. 5, Skellefteå.
- STOCKHOLM:** Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS), Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist. Exp.: Bondegatan 58. Kassör Per Johansson. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.
- STOCKHOLMS LÄN:** Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.
Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Sven Tjäderqlou, Rudsjögatan 1, Hagalund. Tel. 27 30 92.
Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgatan 21 A.
- UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.
- UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Frkn Ulla Karlsson, Skolgatan 63 B, Upsala. Tel. 341 07.
Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Edvard Henriksson, Harnäs;
Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp. Tel. 137;
Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;
Enköping m. o.: Ordf. E. A. Lindkvist, Cyklonvägen 10, Enköping;
Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp;
Uppsala m. o.: Ordf. Ulla Karlsson, Skolgat. 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.
- VÄNERSBORG:** Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.
- VÄSTERBOTTENS LÄN:** Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.
- VÄSTERNORRLANDS LÄN:** Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand. Tel. 2337. Sekr. Stig Lundgren, Härnösand. Tel. 4078.
- VÄSTMANLANDS LÄN:** Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås. Tel. 332 41.
Sektionen i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriat. 6 B. Tel. 891. Postgiro 28 14 60.
- YSTAD:** Konvalescentföreningen för Lungsjuka i Ystad med omnejd. Ordf. J. Ekstedt, St. Västergat. 29, Ystad.
- ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening, Postfack 92, Örebro. Ordf. Bert. Johansson, Box 935, Hallsberg.
- ÖRNSKÖLDSVIK:** Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. August Lundberg, Järved, kassör Carl J. Jansson, Box 276, Örnsköldsvik.
- ÖSTERGÖTLANDS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Lönköping. Tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson.
- ÖSTERSUND:** Jämtlands Läns Konvalescentförening, Box 139, Östersund. Ordf. B. E. Norman. Tel. 3601 kl. 17.30—18.30.

KORSORD NR 4

VÅGRÄTA ORD.

1. Var förr ganska svårt att få ur vanvårdade barns huvud. (5)
4. Lämnar sitt näste i skymningen. (9)
10. Vad är det för mening med korsord? (3)
11. Blir även ett ganska bastant hus vid en fullträff. (7)
12. Piken på Karl Johan. (7)
13. Göra vi så länge vi leva. (5)
15. Han springer fram uti vårt minne som en karl med sega tågor inne, en människa så snabb vi sällan finne. (5)
17. Håll tyst om saken tills vidare... (3)
18. Farligt djur och kan veterinär göra. (5)
19. Påföljd enligt Strafflagen 2:19. (8)
22. Lite mer sådant i radioprogrammet, önska många. (6)
23. Förekommer i "Älgskyttarna" och ger träsprit. (6)
27. Förslag till släktnamn åt svenske förbrytaren Karlsson. (8)
30. Utkast. (5)
32. På Mars? (3)
33. Vid Stockholm C på påskafton. (5)
34. En bartenders ideliga jobb. (5)
36. Kallades fredlösa rövare förr i världen. (7)

37. Kan man göra av kött eller fisk. Förfaringssättet framgår av namnet. (7)
38. Skuld-kamrat. (3)
39. Fordrar särskild "plåt". (9)
40. Ingen tvivlar väl på att Wallenberg är det. (5)

LODRÄTA ORD.

1. De ge sin speciella doft åt sommarkvällen. (7)
2. "Det lärda annex däruppe på spetsen av sandiga åsen där man funnit stjärnornas x och dyrkat till himlahusen upp låsen". (Strindberg.) (13)
3. Fläkt som driver Bore på flykt. (7)
4. Fästman. (6)
5. Gjorde inte Tomas utan vidare. (6)
6. Lämpligt damsällskap för en tosing. (4)
7. Det var Delila och det var inte de lilla! (5)
8. Dickson, Fürstenberg, Mannheimer. (13)
9. Åtrå. (5)
14. Ett psalmens ord om den Högste. (7)
16. Peruken är ingen äkta, och inte ungkarlen heller. (3)
20. Kring fångelset i Dartmoor. (3)
21. Damplagg som absolut inte passar i köket. (3)

24. Kan påle med hejare, revolt med militär. (7)
25. Strindbergs äktenskap. (3)
26. Älskligare, huldra aldrig fanns, skön hon var med blåa ögons glans, gyllne lockar om det vita ämne: så har Viktor Rydberg skildrat henne. (8)
28. Lovisa. (6)
29. Tvingar Pålle kvar i stället. (6)
30. En som var dag måste hitta på något roligt. (5)
31. Boreal barriär. (5)
35. Går man inte över utan att gå under. (4)

LÖSNINGAR

till korsord nr 4 skola vara redaktionen, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda före den 10 maj 1947. Två pris, om resp. 10 och 5 kronor utdelas. Lösning och pris-tagarnas namn meddelas i juninumret.

Lösning till korsordet i nr 2.

Så här skall korsordet i nr 2 se ut i rätt skick. Lösarna voro denna gång inte så värst eniga om den saken, ty 28,8 proc. av lösningarna hade felaktigheter här och där. En stor del av fellösarna hade fastnat för felaktig stavning av 10 vågrätt: "MANIKUR" och placerat ett "C" i den oflättade rutan. Svenska Akademiens ordlista upptar dock ordet stavat med "K" och det utan variationer, så på den punkten måste vi vara stränga. I övrigt var det ganska gott om slarvfel, även denna gång. Men det bättrar sig väl småningom, liksom slarvet att icke sätta ut sitt namn på lösningen. För det är väl glömska och icke blygsamhet!?

De lösare som nu gynnades vid lott-dragningen voro: *fröken Louise Hultin, Örebro Stads Sjukhem, Adolfsberg*, som får 10 kronor och *E. Fridolf Boberg, Sol-liden 5, Östersund*, vilken har 5 kronor att emotse. Allt per post.

Tävl.-red.

Stockholm—Göteborg

tävla att sälja Status

Stockholm utmanar

April—maj—juni

Föreningen Lungsjuka i Stockholm — med behändiga förkortningen "Flis" — har vid möte beslutat utmana Göteborgs Lungsjukas Centralförening till ädel tävling. Det gäller att sälja förbundsorganet Status!

Utmaningen avser att inom respektive förenings verksamhetsområde sälja så många exemplar Status som möjligt under 1947 års andra kvartal, alltså april, maj och juni månader. Tävligen skulle givetvis bli ganska osportslig om den bara gällde antalet sålda ex., då Stockholm i alla fall har litet flera innebyggare än den stora "sjö- och stapelstaden" vid Göta älv. Därför måste man räkna med handikap efter befolkningssiffran. De senaste offentliggjorda officiella siffrorna gäller per den 1 januari 1946 och till dessa måste man hålla sig. Stockholm hade då sammanlagt 671,601 innevånare mot Göteborgs 315,474, vadan Göteborgs procent-siffra i relation till Stockholms blir 46,97. Detta betyder att då Stockholm säljer 100 tidningar skall Göteborg sälja 47 för att komma lika — eller rättare vinna knappt, d. v. s. med 0,03 %. Heja Göteborg! Heja Stockholm!

Exemplet är i alla fall fint och det finns anledning anta att flera föreningar ta upp idén och utmana varandra till liknande kamp. Säkert finns det föreningar och distrikt mellan vilka striden skulle bli riktigt hård och spännande. Sätt gärna igång!

Alos självklistrande

KUVERT, KORTBREV,
AVLÖNINGSPÅSAR

Ensamtilverkarer:

A. LINDGREN & SÖNER
Göteborg

Telefon-schacket

Fagered—Lugnet

Fagered, med vitt gav upp
efter 55 drag

Den telefonschackmatch som under november och december utkämpades mellan lag från patientföreningarna vid sanatorierna i Kronobergs län — Lugnet — och i Hallands län — Fagered — och vilken i korthet omnämndes i januari-numret, hade till avsikt att försöka främja det ganska tynande schackintresset hos den initiativtagande föreningen — Lugnet — samt, kanske ännu mer, att vidga och öka kontakten mellan sanatorierna.

Då dessa båda syften utan tvekan uppnåddes spelar det ju mindre roll om matchen, schacktekniskt sett, ej blev så stark — den sidan av saken bättras säkert småningom.

Tage Karlsson förde Lagnets färger, medan Edit Jönsson svarade för Fagereds "flyttningar". Här hjälpte emellertid icke kvinnans välbekanta list, utan Fagered tvingades ge upp efter 55 drag.

"Vad för slags spel, som fördes bör ju framgå av protokollet, säger Lugnet-laget, själva skulle vi nog vilja rubricera det hela som ett "grötparti", men vet icke om detta är en godkänd nationell beteckning — skulle snarare tro att den är genuint småländsk".

Den intresserade läsaren har ju bara att studera nedanstående protokoll och därpå basera sitt omdöme. Ett är säkert, exemplet från dessa båda sanatorieföreningar kommer säkert att mana till efterföljd — såväl schackintresset som kontakten mellan olika föreningar till bättnad.

Match-protokoll.

Fagered (vit)	Lugnet (svart)
1. e2—e4	e7—e5
2. Lf1—c4	Lf8—c5
3. Sg1—f3	d7—d6
4. d2—d3	h7—h6
5. h3—h3	Lc8—d7
6. Sb1—c3	Sb8—c6
7. Sc3—d5	Sg8—f6

June-Munktell Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897.

8. c2—c3	a7—a6
9. a2—a3	Sc6—e7
10. Sd5×f6	g7×f6
11. Sf3—h4	c7—c6
12. Dd1—h5	d6—d5
13. Lc4—a2	Dd8—c7
14. Dh5—f3	Dc7—d6
15. Sh4—f5	Se7×f5
16. e4×f5	0—0—0
17. Lc1—e3	Td8—e8
18. 0—0—0	Te8—e7
19. g2—g4	d5—d4
20. Le3—d2	d4×c3
21. Ld2×c3	Lc5—d4
22. Lc3—b4	c6—c5
23. Lb4×c5	Dd6×c5†
24. Kc1—b1	Ld7—c6
25. Df3—e2	Lc6×h1
26. Td1—c1	Dc5×c1†
27. Kb1×c1	Te7—c7†
28. Kc1—b1	Lh1—c6
29. La2—c4	Kc8—b8
30. De2—f1	Th8—c8
31. h3—h4	Lc6—f3
32. Df1—g1	b7—b5
33. Lc4—b3	Tc7—c1†
34. Dg1×c1	Tc8×c1†
35. Kb1×c1	Lf3×g4
36. Lb3×f7	Lg4×f5
37. f2—f3	Lf5×d3
38. b2—b3	Ld3—f5
39. h4—h5	Kb8—c7
40. Lf7—g6	Lf5—e6
41. Kc1—c2	Kc7—d6
42. Lg6—d3	Le6—d5
43. Ld3—e4	Ld5×e4
44. f3×e4	Kd6—e6
45. a3—a4	f6—f5
46. e4×f5	Ke6×f5
47. Kc2—d3	Ld4—g1
48. a4×b5	a6×b5
49. Kd3—d2	e5—e4
50. Kd2—e2	Kf5—f4
51. b3—b4	Kf4—g3
52. Ke2—f1	Kg3—f3
53. Kf1—e1	Lg1—f2†
54. Ke1—d1	e4—e3
55. Kd1—c1	e3—e2

Uppgivet.

Schackspalten

Red. av
E. Lundin

SENSATION PER KORRESPONDENS.

I en pågående korrespondensmatch Sverige—England fick ett parti ett sensationellt förlopp, i det svensken — en rutinerad korrespondensspelare ur första klass — redan efter 20 drag kunde bevinga sin motståndare. Det sensationella ligger i det sätt på vilket vinsten ernås. Den svarta kungen drives medelst dubbla pjäsoffer obevekligt i matt efter en vild jakt.

FRANSKT SPRINGARSPEL.

G. Kreinzisky	G. A. Ashcroft
Malmö	London
1. e2—e4	e7—e5
2. Sg1—f3	d7—d6
3. d2—d4	Sb8—d7
4. Lf1—c4	h7—h6?

Den av svart valda, litet ålderstigna öppningen är inte direkt dålig — om den spelas korrekt! Här kom emellertid redan ett svårt fel. Riktigt vore 4.—, c7—c6. Nu blir det en lustiger dans.

5. d4×e5	d6×e5
6. Lc4×f7!	Ke8×f7
7. Sf3×e5†	Kf7—f6
8. Sb1—c3!	

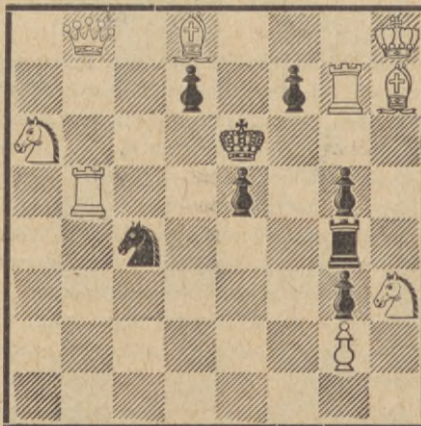
Pjäsoffer nummer två. Svart måste hålla till godo, men han kommer aldrig ur gastkramningen.

8. — —	Kf6×e5
9. Dd1—d5†	Ke5—f6
10. Dd5—f5†	Kf6—e7
11. Sc3—d5†	Ke7—d6
12. Lc1—f4†	Kd6—c6
13. Df5—e6†	Lf8—d6
14. Sd5—b4†	Kc6—b6
15. Lf4×d6	c7×d6
16. De6×d6†	Kb6—a5

17. Sb4—d5	b7—b6
18. Sd5—c7	Dd8—f8
19. b2—b4†	Ka5—a4
20. Dd6—c6†	Uppgivet

PROBLEM N:R 137.

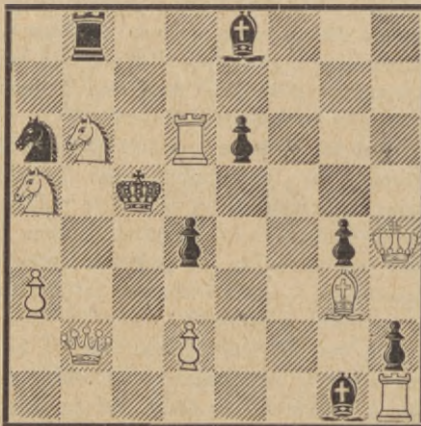
Av C. G. Gavrilow.

Matt i två drag.

PROBLEM N:R 138.

Av H. von Düben.

Matt i två drag.

Lösning till problem nr-136: 1, Sc2.

STOCKHOLM
med omgivningar

Försäkringsbolaget WINTERTHUR

Svenska Direktionen
STOCKHOLM

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkasse.

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 — STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92 — Postg. 4739

Böcker — Tidskrifter — Blanketter

DET BETALAR SIG . . . att gå till MODE-FERM

ULSTRAR — SWAGGERS
DRÄKTER — KAPPOR
och KLÄNNINGAR
stort urval till verkligt låga priser
MODE-FERM, Västerlångg. 62

— Nej, nej! Skicka inget mer av det där hårvattnet vi fick i förra veckan. Kunderna klagar inte men jag blir utarbetad!

100 intyg vidimerade av Notarius Publicus bekräfta

att även svåra mjällbildningar

läkas med **SEBUSAN** på 8 dagar

Detsamma gäller huvudklåda och fett hår samt håravfall om häravtallet förorsakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svavel-tinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. Inkl. skatt). — Kvisslor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelereme (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.

STOCKHOLM
med omgivningar

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
— PÅSFABRIK & TRYCKERI —
Luntmakareg. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

BREV PAPPER och
TOILETTARTIKLAR
i parti
FIRMA EMIL BLOMQUIST
Bredgränd 2 - Stockholm

KJOLPLISSERING
i moderna veck och mönster, märkning,
hålsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföras fort och väl.
Gamla Plisséer ompressas.

Order till landsorten.

"SPECIAL"-STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgat. 23

ARBOGA

BAGARNAS BRÄNDA BULLAR
behöver ingen husmor, som gör sina in-
köp hos oss, vara rädd för. Våra till-
verkningar framställas av förstklassiga
ingredienser.

C. G. EKSTRÖMS Efr. Finbageri
Nygatan 46 Tel. 433

BODEN

NYA HEMBAGERIET
BODEN
Kungsgatan 19 Rikstelefon 414
Färskt välsmakande kaffebröd
Konfekt och Karameller

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 650 16

INGV. FORSBERG
SMIDES- & MEK. VERKSTAD
Strandplan 5 Tel. 1072

— REKOMMENDERAS —

N. F. HEDVALL & Co.

BODEN — Tel. 22 12

Specialtillverkning:

Skidkängor och Norrlandspjäxor,
filtskidkängan "General".

BODEN

KRÄNGLAR EDER RADIO?
VÄND EDER DÅ TILL OSS!
Alla ledande märken alltid på la-
ger. Fullständig radioservice. —
Gamla apparater tagas i utbyte.
Gösta Johanssons Radioaffär
Drottninggat. 8 Boden Tel. 24 89

**BORAS OCH SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN**

Kom ihåg Edra vänner vid såväl
högtider som märkesdagar med
BLOMMOR från

ALHDEBERGS Blomsteraffär
(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORAS AB**

Stora Brogat. 4 — Tel.: 100 58, 200 58

Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-
affär i armatur. Starkströms- och svag-
strömsinstallationer. Kostnadsberäkningar.
Reparationer. Motorlindningar.

**AB BORAS
BILREPARATIONER**

BORAS

Tel. 132 75

Tel. 121 10

Vid elektriska installationer
ring 122 47, 132 47.

ELEKTROFIRMAN MAGNET

Kontor: LILLA BROGATAN 38
Affär: LILLA BROGATAN 30

**BIL-SERVICE A/B
BORAS**

Allt i bilbranschen.

AXEL HEDLUNDS Måleriaffär
Engelbrektsg. 7 — BORAS
Telefon 132 42
Infordra kostnadsförslag!

Allt elektriskt

hos

AB LINDSTRÖM & SJÖBERG

Boras

Tel. 103 22, 100 14

**BORAS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN**

Boras
Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

A.-B. T. H. Lapidus

(Etabl. 1880)

BORAS

"Kafé Metropol"

Hallbergsgatan 5

Rekommenderas Telefon 103 81

**BERNERS AKTIEBOLAG
BORAS**

Blekning, färgning, appretering och
impregnering av bomullsvävnader och
bomullsgarn

BORAS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallsprot samt Textilavfall

Kräkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORAS —

AB. Corsettindustri

— BORAS —

NAMNANROP:

A. B. C.-KORSETT

MEKANISKA VERKSTADEN AUTO
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 151 02

BIL-RESERVDELAR
REPARATIONER
BÄRGNINGAR

**SÖDERLUNDS
KONDITION**

Västgöttagatan 25

Rekommenderas!

BORÅS OCH SÖDRA ÄLVSBOGERS LÄN

Hjelms Bil AB.

Ahnviks Pappersindustri

Fabriken Svea, Bockasjögatan

Tillverkning av: Brevblock, Papeterier,
Telefonblock m. m.

Lager av: Omslagspapper, papperspåsar,
skrivpapper, bindgarn m. m.

Telefoner 164 10 - 135 44 - 122 39

FRITSLA

Konfektionsfabrik

Fritsla

Tel. 701 22

Aktiebolaget

Ludvig Anderson

KASTHALLS MATTFABRIK

KINNA

Kinna Wäveri

Bröderna Nilsson

KINNA

GYNNA

SVENSK

INDUSTRI

A.B. Kamgarn

BORÅS

E.W. JUST

FÄRGERI — BLEKERI

MERCERISATION

Filmtryckeri

BORÅS

Tel. växel 174 65

BETALD ANNONSPLOTS

FALKÖPING

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

FELLINGSBRO

BETALD ANNONSPLOTS

GÄVLE

Lantmännens Tryckeri
VESTLUND & Co.

N. Kungsgat. 31 - GÄVLE - Tel. 3083
Specialitet: Tidningar och Tidskrifter

JÖNKÖPING

ÖSTBERGS KONDITORI

Ö. Storgat. 9 - Tel. 131

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNA

Alltid färska BAKVERK

CONDITORI BRÄNDA TOMTEN

(PAUL LAVÉN)

— Tel. 109 —

TARTOR — EFTERRÄTTER

KOLSA

BETALD ANNONSPLOTS

KÖPING

VID VAL AV MÖBLER

vänd Eder med förtroende till

STIL-MÖBLER

Tel. 13 30 Schelegatan 31 Tel. 13 30
KÖPING

NYA KONDITORIET

Österlånggatan 8

Tel. 528

KÖPING

Rekommenderas!

CITY-MÖBLER

Stora gatan 20

Tel. 11 60 KÖPING Tel. 11 60

Rekommenderas!

MANUFAKTURLAGRET

GUSTAF PETTERSSON, KÖPING

Telefon 629

God sortering i arbetskläder, skinnvaror,
tricot- och yllevor för herrar, damer
och barn.

L I N G H E M

BETALD ANNONSPLATS

L I N K Ö P I N G

P. G. SVENSSONS MÖBLER

Ekholmsväg. 9. Tel. 253 71, 253 94.

Allt för heminredningen!

S T O R A H O T E L L E T
L I N K Ö P I N G

Förnämliga matsalar. Storartad festväning för alla slags beställningar. Gott bord. Facila priser. Utmärkt musik.

Trädgårdsföreningens Restaurant
Rekommenderas.

K I S T D E K O R A T I O N E R

modernt och smakfullt utförda. De olika säsongernas blomster finner Ni bäst i

ÖLLEGARDS BLOMSTERHANDEL

Platensgatan 6. Tel. 209 60.

BETALD ANNONSPLATS

L U L E Å

Äkta finn-bastu

får Ni hos Ulrik Nilsson
på Mjölkkudden!

Damer: torsdagar

Herrar: fredagar och lördagar

Tel. Luleå 1836

G Y N N A A N N O N S Ö R E R N A !

L U L E Å

Läs

Norrbottnens-Kuriren

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär

Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledningar samt Reparationer.

Skomakaregatan 42 L U L E Å
Tel. Verkst. 13 25 Tel. Bostad 11 75

BETALD ANNONSPLATS

N O R R K Ö P I N G

TILL ÖSTRA CYKELAFFÄREN

Hospitalsgatan 44. Tel. 231 09
(Inneh. Helge Lindqvist)

går man med sin cykel för reparation,
översyn och skötsel.

Nya Cyklar, Slangar, Däck och Delar.

N Y K Ö P I N G

Vänd Eder med förtroende till

JOHANSSONS GLASMÄSTERI
& RAMAFFÄR

Tel. 2791 Östra Storgatan 10 Tel. 2791
N Y K Ö P I N G

S K E L L E F T E Å

ERNST WAHLBERGS
SKOAFFÄR

SKODON
till bästa priser.

S U N D S V A L L

BORGS DAMFRISERING

(fru Naima Svensson)

Köpmangatan 20

Telefon 4072

ALLT FÖR MODERN HÄRVARD!

S U N D S V A L L

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäckers Travbana Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1947. Totalisator,

Restauranter, Högtalarmusik.

Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.

ANKARBOARD

hård och porös, för isolering och inredning av nya och gamla hus.

Ankarsviks Ängsågs Aktiebolag

SUNDSVALL

Tel. 555 40

PORTRÄTTET eller SERIEN
från

A T E L J É E N G S T R Ö M

(f. d. Palens)

Storgat. 6—8. Tel. 11 15. Sundsvall

U M E Å

BRÖDERNA ERIKSSONS
SMIDESVERKSTAD

Tel. 16 67 - Öst-Teg, UMEÅ. - Tel. 16 67

Utför SMIDESARBETEN av
alla slag till humana priser
(Gas- och elektrisk svets).

HENRIK HARJU — UMEÅ

Rikst. 422 och 423. Lokal: Kungsgat. 63
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln.
för fotografiska artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger,
Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter,
Kameror, stor sortering, Förbands- och
Sjukvårdsartiklar m. m. Order till lands-
orten expedieras omgående.

HERMANSSONS MÖBELAFFÄR

MÖBLER, MATTOR, GARDINER

Telefon 183 — Storgatan 36

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka, GRUBBE

Tel. Fabr. 394. Kont. 684

U m e å

Västerbottens Läns
Hemslöjd

MATTOR, GARDINER, MÖBELTYGER

Rederiaktiebolaget

IRIS
STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 „
S/S "Polaris"	3775 „
S/S "Jupiter"	3200 „
S/S "Orion"	3000 „
S/S "Atair"	2990 „

GYNNA
SVENSK
INDUSTRI

ÖVERKALIX MÖBELFABRIK

EDVIN ANDERSSON

Telefon 125 - 33

Tillverkar alla slags möbler av furu
och björk samt utländska träslag.
Köks-, butiks- och andra inredningar.

INFORDRA OFFERT.